

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 859.

CHICAGO, ILL., 28. FEBRUARJA (February 28), 1924.

LETO—VOL. XIX.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2364.

Zakaj je angleška delavska stranka prevzela vlado.

Ko je prišla angleška delavska stranka na vlado, je dobila Anglijo v notranjem in zunanjem oziru v zavoženem stanju. Konservativna stranka, ki je imela vlado v svojih rokah, je vodila tako nerodno zunanjo politiko, da je bila kriza neizbežna. Nič boljša ni bila njena notranja politika.

Delavska stranka je prevzela vlado, ker se ni hotela odreči odgovornostim. V parlamentu nima večine, kar pomeni, da ostane na vladi le dotlej, dokler jo bo podpirala liberalna stranka. Ampak prva delavska vlada v Angliji *NI ZADNJA* delavska vlada.

J. R. MacDonald je v nekem svojem govoru, predno je prevzel vlado, dejal, da je zadovoljen z vsakim korakom naprej do popolne delavske vlade "... En korak je dovolj zame. En korak! Da, prijatelji, toda samo pod enim pogojem — ako ta korak vodi k nadaljnim korakom."

Angleška delavska stranka se v agitaciji med ljudstvom ne poslužuje demagogije. Ona izobražuje delavske mase. Ko je prevzela vlado, je rekla delavstvu: Mi še nimamo večine. V danih okoliščinah ne moremo izvajati svojega programa na vsej črti. Storili pa bomo za ljudstvo toliko kot še nobena vlada doslej.

Glasila angleške delavske stranke so pojasnila ljudstvu, koliko v danih okoliščinah lahko pričakuje od nove vlade. Naglašala so, da bo prva angleška delavska vlada ugladila pot drugi, ki bo imela za seboj tudi večino v parlamentu, katere sedaj nima.

Prihod delavske vlade na krmilo Anglije je eden najdalekosežnejših dogodkov v zgodovini. Prva operacija se je izvršila brez bolečin — prvo poglavje *mirne* revolucije v Angliji. Vse časopisje je pisalo in piše o novi angleški vladi. Delavsko časopisje jo je pozdravilo, kapitalistično ni moglo skriti nervoznosti. Tolaži se z upi, da bo delavska vlada dobila prej ali slej nezaupnico in bo morala odstopiti, potem pa pride njihov dan: "Delavska vlada skrahirala!" bodo pisali z velikimi naslovi. "Socializem doživel nov polom!", bodo zavpili kupljeni uredniki kapitalističnih glasil. Nerazsodni pisci "ekstremistič-

nih" listov v delavskem gibanju pa bodo označili, da je eksperiment v Angliji dokazal, da je pot k uspehu samo preko barikad. Taktike obrekovanja se že poslužujejo, toda sedaj delajo ž njo sami sebi škodo.

S tem, da je delavska stranka prevzela vlado, si je nadela ogromne odgovornosti. Kapitalistično časopisje ji je od prvega dneva prerokovalo polom, češ, da delavska stranka, oziroma njeni voditelji, nimajo nobenih praktičnih izkušenj, iz česar neizogibno sledi, da morajo delati napake, ki jih bodo pokopale.

Konservativna stranka (toriji) je bila največ na vladi. Vsi njeni vodilni politiki so izvežbani državniki, diplomatje, finančniki ali industrijalci. Kljub temu so zavozili Anglijo v krizo. V kolonijah je konservativna vlada vodila politiko potlačevanja, njena zunanja politika je doživela poraz za porazom, in v gospodarskem oziru je šla navzdol.

V par tednih, kar je MacDonald ministerski predsednik, je pokazal vzruženemu svetu pot v pomirjenje. V zunanji politiki je njegov program jasen in odločen. Priznal je sovjetsko Rusijo, osvobodil politične jetnike v Indiji in Egiptu, in povedal Franciji kolikor mogoče vljudno, da Anglija ne bo trpela uničujoče taktike Poincarejeve vlade.

Prve dneve, ko je prišla delavska stranka na vlado, so bili na stavki železničarji. Kmalu potem ko je bila ta poravnana, so šli pristaniški delavci na stavko. Demagogi so te stavke izrabljali proti delavski stranki, seveda brez uspeha.

Prva naloga delavske vlade je izboljšati ekonomski položaj v deželi. Dokler se to ne zgodi, bo imela Anglija problem brezposelnosti, ki ga ima že ves čas po končani vojni. Gospodarsko prospevanje Anglije pa je odvisno od ekonomskih razmer v kontinentalni Evropi. In tu je za delavsko vlado najhvaležnejše polje. Ako se ji posreči zblížati evropske dežele, utrditi ligo narodov in omejiti oboroževanje, bo storjen velik korak naprej, ki ne bo koristil samo Angliji ampak vsi Evropi in s tem tudi drugim deželam po svetu.

V svojem govoru pred delavstvom v Londonu dne 8. januarja to leto je MacDonald med drugim dejal:

"Mi smo na pragu vlade. Mogoče bomo že v par dneh pozvani prevzeti odgovornost uraov. In prevzeli jo bomo.

"Čemu? Ne zato ker jo hočemo. Ali je kakšen dedič tako nespameten, da bi pospešil pot z odra življenja očetu, ki mu bo izročil zavoženo, bankrotno posestvo? Če se dobe taki ljudje, jih ni v delavski stranki.

"Čemu torej bomo prevzeli urade? Raditega, ker se nočemo izogniti odgovornostim, katere prihajajo k nam v procesu evolucije našega gibanja. S tem, da jih prevzamemo, se bomo izpostavili riskiranjem, kar ne zanikavamo; riskiranjem na vseh straneh, da! Toda tu je nekaj važnejšega kakor riskiranja: važnejši od riskiranja je klic evolucije, ki nas je pozval na pozorišče . . . Ko pride delavska stranka na vlado, hočemo, da bo popravila škodo, ki je bila narejena človeštvu od l. 1914. Mi hočemo, da se naseli mir v domove ljudi, mi hočemo ustvarjati pot pogojem, ki vodijo k miru med narodi in deželami, mi hočemo da se ljudstvo izobrazuje, mi hočemo, da se naseli zadovoljstvo med mase . . ."

Prva delavska vlada v Angliji še ne pomeni, da je postala Anglija socialistična dežela. Pomeni pa korak naprej v socializem. Socialisti nismo še nikdar trdili, da je premena ekonomskega sistema stvar štiriindvajsetih ur. Za socialistično družbo morajo ljudstva dozorevati, to pa je stvar ekonomskega in kulturnega razvoja. V razvoju se dogajajo družabni viharji, revolucije, vojne, krize. Ampak če besede evolucija, civilizacija, bratstvo, enakopravnost in tako naprej kaj pomenijo, mora biti takih družabnih potresov, ki spravljajo generacijo ljudi v največjo mizerijo in trpljenje, vedno manj. In v kolikor bo angleška delavska stranka v obstoječih razmerah mogla, bo trebila vzroke, ki vodijo do družabnih potresov in ustvarjala pogoje za mirnejši razvoj, ki bo vreden človeka in njegove civilizacije.

***

Delavstvo ima moč odpraviti vzroke, ki povzročajo vojne. Kadar bo organizacija mednarodnega delavstva dovolj močna, bo odpravila sistem, ki od časa do časa požene milijone ljudi topovom za hrano, zato da si vladajoči prisvoje novih teritorijev, novih trgov in "pribore zadoščenje užaljeni domovini."

SODRUGOM IN SOMIŠLJENIKOM V KANSASU

naznanjamo, da jih v začetku marca obišče sodruginja Frances A. Tauchar na agitaciji za "Proletarce" in J. S. Z. Kakor ste ji šli na roko pri agitaciji, ko je bila zadnjič v Kansasu, tako upamo, da boste sodelovali z njo tudi sedaj. Kjer morete, aranžirajte sestanek, na katerem vam bo sod. Tavčar poročala o aktivnostih v J. S. Z. in o agitaciji za razširjenje Proletarca.

Pogodba med unijo premogarjev in operatorji podaljšana.

Takoj po konvenciji U. M. W., ki se je vršila v Indianapolisu, so se pričela v Jacksonville, Florida, pogajanja med zastopniki premogarjev in zastopniki operatorjev za sestavo nove pogodbe, oziroma za podaljšanje stare.

Indianapolska konvencija je sprejela na priporočilo tozadavnega odbora predlog, s katerim se je izrekla za podaljšanje sedanje pogodbe za prihodnja štiri leta. Operatorji so ponudili podaljšati obstoječo pogodbo za eno leto, zastopniki unije so zahtevali, da se podaljša za štiri leta. Končni sporazum je, da se podaljša za tri leta in s tem je nevarnost, da pride 1. aprila do stavke, odvrnjena. Predno bo podaljšanje pogodbe uveljavljeno, jo mora potrditi še članstvo unije na splošnem glasovanju.

Na konferenci se je razpravljalo tudi o načinih, kako stabilizirati premogovno industrijo. Premogarji delajo zelo nestalno. Rovi v mnogih krajih obratujejo samo nekaj mesecev na leto. Edino sredstvo za odpravo kronične brezposelnosti med premogarji je, da se obratuje samo toliko rogov, kolikor je potrebno za zalaganje industrije, železnic in mest s premogom, druge bi se zaprlo. Ako pride do tega, bi si moralo okoli dve sto tisoč premogarjev najti delo v drugih obratih. Vsekakor je to vprašanje pereč problem, ki se ga bo težko rešilo pod režimom privatnega lastništva.

Vodstvo unije trdi, da pomeni podaljšanje pogodbe za tri leta zmago za premogarje. Ako bi unija zahtevala novo pogodbo, to je, povišanje plač, bi morali iti premogarji 1. aprila na stavko, ki bi v obstoječih razmerah ne bila uspešna. Mnogo rogov je še, v katerih premogarji niso organizirani.

S pomočjo teh bi operatorjem ne bilo težko prisiliti unijo na sprejem slabše pogodbe kakor je sedaj v veljavi. To so bili argumenti na konvenciji v Indianapolisu, zato so se delegatje za enkrat izrekli rajše za podaljšanje pogodbe. Kritiki administracije U. M. W. pa pravijo, da je podaljšanje pogodbe za toliko let napaka, ker bodo morali delati premogarji v slučaju podražitve življenskih potrebščin za isto plačo kakor sedaj.

Da bo unija premogarjev predstavljala resnično moč, bo morala napeti vse sile za organiziranje premogarjev v neunijskih okrajih, kot so n. pr. v West Virginiji, Coloradi itd. To je sicer težka naloga, ki pa jo je treba izvršiti ne samo v interesu neorganiziranih, ampak tudi organiziranih premogarjev. Nekateri neorganizirani okrajji so v zadnji stavki pokazali, da znajo vztrajati v boju ravno tako kakor okrožja, ki so

že leta organizirana. Nesreča je bila v tem, da se je neorganizirana okrožja pustilo na cedilu, kar je prineslo razočaranje med premogarje, ker so prepričani, da unija ni storila zanje toliko, kot bi lahko in morala storiti.

***

E. V. Debs o preložitvi konvencije socialistične stranke.

Po seji eksekutive socialistične stranke, o kateri smo poročali v zadnji izdaji Proletarca, je šla deputacija eksekutive v Terre Haute na obisk k sodrugu Debsu in mu sporočila zaključke seje v St. Louisu. Sodrug Debs se radi boleznini ni mogel udeležiti seje in ker je eksekutiva smatrala, da je treba Debsa, ki je njen predsednik, obvestiti o sklepih, mu je deputacija sporočila, da se bo konvencija socialistične stranke vršila dne 6. julija po končani konferenci za progresivno politično akcijo v Clevelandu. Pojasnila mu je situacijo kakor je sedaj in možnost, da se konferenca izreče za ustanovitev delavske stranke, v kateri bi bila socialistična stranka njen sestavni del.

Debs je sklep eksekutive odobril in dejal, da bo šlo ameriško delavstvo v kolikor se tiče politične akcije po potih angleškega proletarijata, tudi če bi mi rajše, da bi bila socialistična stranka to kar je v Angliji delavska stranka. Ali v angleški delavski stranki prevladuje vpliv socialistične stranke, znana pod imenom "neodvisna delavska stranka", ki je duševna voditeljica angleškega proletariata, združenega v delavski stranki. Isti vpliv bo imela v ameriški delavski stranki naša socialistična stranka, ako hočejo sodrugi vršiti svoje agitatorične dolžnosti. Ob tej priliki je naslovil Debs na ameriške socialiste apel, naj delujejo za pojačanje stranke in za razširjanje njenega časopisja. Socialistična stranka mora biti vodilna sila v ameriški delavski stranki, kadar se ustanovi. Da bo čim jačja sila, je treba, da sledimo Debsovemu klicu in jačamo našo stranko in širimo naš tisk.

***

Ali ste se že kedaj zamislili v dejstvo, da je v ogromnih sistemih industrialne in politične organizacije, ki gonijo val življenja, posameznik kakor kapljica na velji in ne šteje nič, če se ne organizira in posnema organizme, ki že obstajajo? Res je, da so delavske organizacije že precej močne, toda v primeri s tistimi, ki gonijo val današnjega življenja in ga kontrolirajo, še niso dovolj jake. Zato velja in bo še precej časa veljalo geslo: Delavci, učite in organizirajte se!

Radi pomankanja prostora v tej izdaji je morala povest "Mariška", razprava "Mojzes ali Darwin" in nekateri prispevki sotrudnikov izostati.

SEMINTJA.

Nagla obsodba. — Vanderlip hoče pojasniti. — O mestu, ki je iztrebilo korupcijo. — Nazadovanje Ameriške legije. — Denarni "patriotizem." — Rojstva brez bolečin.

Laura Croft je na pretkan način varala nekatero čikaške veletrgovine. Ampak vsote, ki jih je dobila od njih s svojo goljufijo, so bile majhne. Detektivi so jo izsledili, privedena je bila pred sodišče in obsojen na šest mesecev zopora.

Frank A. Vanderlip, bogataš in bivši newyorški bankir, se pritožuje nad kongresno komisijo, ki preiskuje "oljni škandal", nad ameriškim časopisjem, ki "zakriva fakte" in nad ameriško justico, ker ne stori nobenih korakov proti graftarjem, ki so oropali deželo za stotine milijonov dolarjev.

Vzrok je v tem, da so ropali na debelo in na "legalne načine". Ko bi bili zapleteni v graft samo kaki nižji uradniki v justičnem, notranjem ali mornaričnem departmentu, bi bili krivci že davno v ječi. Ampak v tem slučaju so graftarji visoko zgoraj, kjer jih justica, kakršna je, ne more doseči.

Meseca aprila 1922 je bila predložena v senatu resolucija, s katero se je zahtevalo preiskavo, ki naj dožene, kako so prišla vladna oljna polja v najem privatnim družbam. Dvaindvajset mesecev so odgovorni faktorji čakali, predno so pustili nekoliko luči v to korupcijo. Zakaj je časopisje toliko časa molčalo o nji? To je vprašanje na katerega želi odgovor Mr. Vanderlip v "interesu republikanske stranke".

V senatu in kongresu je nekaj ljudi, ki jim je orgija korupcije zoperna in bi jo radi odpravili. Toda teh ni mnogo. Da je stvar prišla na dan in v javnost v toliki meri, je vzrok v tem, da se nahajamo v letu predsedniških volitev. Razni političarji, ki bi bili radi člani kabineta, poslalniki in predsedniki, so hoteli afero izrabiti v svoje politične namene. Pri tem so malo predaleč posegli, pa se je tudi ljudstvo pričelo zanimati za stvar. Vendar upajo, da se bo dala afera v par mesecih potlačiti, ljudje pa radi pozabljajo.

V Zedinjenih državah je samo eno veliko mesto, kjer je korupcija, v kolikor se tiče mestne administracije, iztrebljena. To mesto z vzornim gospodarstvom je Milwaukee, Wis., kar morajo priznati tudi nasprotniki socialistov, razun "D. S.", katere sodba pa ne pride v poštev.

V kapitalističnih strankah prevladuje med politiki nazor, da ni graft in korupcija ničesar slabega in grdega. Glavno je, da se ne "kompromitiraš". Podkupninam pravijo "posojilo" in "plače". Bivši senator Fall je dobil od dveh oljnih magnatov \$125,000 "posojila", demokratski predsedniški kandidat McAdoo pa \$150,000 "plače." Posojila in plače so legalne, podkupnine niso.

Charles R. Forbes, načelnik in upravitelj "veteranskega biroja" zvezne vlade, je pripravil ameriško ljudstvo ob četrt milijarde dolarjev. Dasi je velik "patriot", se mu veterani niso smilili in \$225,000,000, namenjenih njim, je šlo v žepe graftarjev. Sedaj se vodi proti Forbesu preiskava, toda Forbes se nahaja na prostem in se giblje kakor mu drago. Ako bi si v kaki trgovini prilastil kak predmet, ali ako bi v kaki banki vzel stotak ali dva, bi bil takoj aretiran, obsojen in poslan v zapor. V razredni družbi imamo razredno justico, ker ne more biti drugačna.

Ko se je po vojni ustanovila Ameriška legija, je šla na agitacijo med veterane s patriotskimi gesli. "Porazili smo kajzerja, sedaj moramo poraziti še rdečo nevarnost v svoji svobodni deželi." Legijini komandanti so tolažili veterane, da jih bo domovina plačala. Njena zahteva je bila bonus. Nekatero državo so ga nekaj v resnici plačale, toda bilo jih je malo. Kongres je bil za bonus, posebno pred kongresnimi volitvami. Ko je bila tozadevna predloga sprejeta, jo je predsednik Harding vetiral in s tem ustregel večini kongresa, ki je glasovala za bonus iz strahu za mandate, in finančnim kraljem. Sedanja administracija je stopila še bolj odločno proti bonusu. Člani Ameriške legije spoznavajo, da bonusa ne bo, pa so jo pričeli zapuščati. John R. Quinn, gl. načelnik Legije, je dejal, da je izgubila dosedaj pol milijona članov.

Bogastvo nemških kapitalistov, naloženo v inozemstvu, znaša \$1,625,000,000, kakor je izračunala komisija strokovnjakov, ki sedaj preiskuje gospodarsko življenje Nemčije, da dožene, ako Nemčija more plačati tolikšno vojno odškodnino kakor jo je določila versailleska konferenca. Kapitalisti vsake dežele se štejejo za najboljše patriote, toda kadar je domovina v gospodarskih krizah, pošljejo toliko kapitala kolikor ga največ morejo v inozemstvo. Ko je pričel padati frank, so francoski kapitalisti pričeli z enakim begom. Denarni patriotizem je zelo nezanesljiv.

Pariška zdravnikinja dr. Cleiz in Perlis sta sporočila, da so se jima posrečili eksperimenti z novo anestetiko, ki omogoča porod brez bolečin. Za matere je to zelo vesela vest. Zdravniški izraz

za to anestetiko je di-ethyl-di-allyl-barbiturate diethylamine. Ime anestetike za matere ni važno. Važno je, da jim bo omogočila porode brez bolečin. Pride čas, ko bo pregovor, da je rojstvo brez bolečin nemogoče, izgubil svojo resničnost. In pride čas, ko se bodo rodile nove dobe — velike družabne spremembe, brez bolečin — brez vojne, krvavih revolucij, spremljanih z lakoto, boleznimi in epidemijami.

Spori v hrvatski sekciji W. P.

V hrvatski sekciji W. P. se vrste kriza za krizo. Razni ambiciozni posamezniki rujejo drug proti drugemu in izpodrivajo drug drugega iz uradov. Izključevanja so na dnevnem redu. Porotni odbori so zapostavljeni s preiskovanjem storjenih in nestorjenih grehov.

Ko se je hrvatska sekcija septembra 1918 ločila od J. S. Z., je navidezno izgledalo, da vlada v nji mir in enotnost misli. Že leto pozneje so se pojavili v nji razpori z ozirom na gibanje "levega krila", ki je hotelo takojšen preobrat v Zedinjenih državah. Na vodstvo so prišli neizkušeni ljudje, ki so napravili upravi glasila precej sitnosti. Upravnik pokojni Žikič je odstopil in z njim več drugih sodrugov. Cvetkov pa je kljub ruvarstvu ostal urednik glasila.

Tajnik sekcije je postal Selaković, ki jo je pripeljal v komunistično stranko, katera se je ustanovila v jeseni l. 1919 v Chicagi. Razun te se je isti čas ustanovila komunistična delavska stranka. V prvi je prevladovala ruska federacija, v drugi pa John Reed in njegovi pristaši. Selaković je bil pozneje deportiran in tajništvo sekcije je prevzel neki Zinić, za njim pa L. Fišer. Sedanji tajnik je Čučković.

Štiri leta je trajal boj med Cvetkovom in "čistimi" revolucionarji. Zadnji so bili v boju uspešnejši. Na sejah odbora so "čisti" argumentirali, da Cvetkov ne piše dovolj revolucionarno. Na neki konferenci v Milwaukee so ga podredili uredniškemu odboru. Ta je odločal, kaj sme in kaj ne sme priobčevati njihovo glasilo. Cvetkov in Kutuzović sta postala navadna prevajalca gradiva, ki jima ga je nanosil odbor.

Tudi hrvatska sekcija se je en čas zabavala "pod zemljo". Udruženja so obdržavala tajne sestanke in imela so tudi "podzemno" glasilo. Njihov glavni organ pa je bil posvečen znanju in se je imenoval "Znanje". Marsikako udruženje je bilo prizadeto vsled progonov in nekaj članov je bilo deportiranih. Isto se je godilo v drugih federacijah. Ko je teror provokatorjev justičnega oddelka in privatnih detektivskih agentur polegel, in ko so ekstremisti spoznali, da se v tej deželi ne izplača delati "pod zemljo", so pričeli prihajati polagoma na prosto. To je izzvalo v komunističnih strujah veliko boja in pristaši "podzemne" taktike so bili v večini. Šele po znani konvenciji v michiganski šumi se je večina toliko izpametovala, da je prenehala z otročjo taktiko "skrivalnic". Moskva pa je dala "čistim" ukor in jim ukazala, da se morajo pridružiti legalni stranki, ki se je ustanovila na konferenci v New Yorku pod imenom Workers' Party.

Hrvatska sekcija je šla zaeno z drugimi sekcijami v Workers Party in s tem je v federacijah prenehala "podzemsko" delovanje. "Znanje" se je izpremenilo v "Radnik". Stranka je menjala taktiko za tak-

tiko, kar je prineslo v njene vrste mnogo konfuzije. O različnih tendencah v W. P. smo pisali v 857. številki Proletarca.

V začetku leta 1923 sta urednika "Radnika" Cvetkov in Kutuzovič odstopila, ker nista mogla več prenašati šikan od strani večine odbora. Meseca avgusta 1923 sta ustanovila list "Novi Svijet", ki je pričel razkrivati korupcijo v hrvatski sekciji W. P. Računi se niso objavljali. Članstvo ni dobilo nikakih poročil o poslovanju v uradu, da se ne prekrši "tajnosti". Poročila bi namreč lahko prišla v roke detektivom, tega pa odbor ni hotel. Nesreča pri tem je, da so bili detektivni vedno o vsem dobro poučeni, članstvo pa ni bilo. Največ burje je prineslo med članstvo razkritje o prodaji "Slovenije". Kupil jo je tajnik Zinić od Veraniča potom posredovanja F. Novaka za tri tisoč dolarjev. Cvetkov je pisal, da bi se jo lahko dobilo za nekaj sto dolarjev. Vsa stvar je bila tako aranžirana, da so povedali odboru, da ima Veranič dva druga kupca, ki ponujata za Slovenijo tri tisoč dolarjev. Če jo hoče odbor imeti za komunistično propagando med Slovenci, mora dati zanjo isto vsoto. Odbor je na priporočilo Zinića kupčijo odobril. Zinić je kmalo zatem odšel v stari kraj, istotako Veranič. Tiskarno je kupil urednik Slovenije (sedaj Delavske Slovenije) F. Novak. Ta kupčija ni bila še nikoli pojasnjena v javnosti, ne od strani Radnika in ne od strani Del. Slovenije.

Ko je po Zinićevem odhodu prevzel "diktaturo" Fišer, je z bojem proti urednikoma "Radnika" nadaljeval. Ko sta odstopila, je tiral naprej boj proti Cvetkovim pristašem v savezu. "Novi Svijet", ki ga izdaja bivši voditelj hrvatskih komunistov (če se jih sme tako imenovati), je s svojimi razkritji pred par leti še močno sekcijo zelo razrahljal. Fišer napada v "Radniku", Cvetkov in njegovi pristaši "razkrivajo" in odgovarjajo v "Novem Svijetu."

Meseca januarja t. l. je odstopil od uredništva "Radnika" F. Preveden, ki je imel mesto tretjega urednika. "Novi Svijet" piše, da je Preveden inteligentnejši človek z mnogimi izkušnjami v delavskem gibanju za seboj. Med vojno je bil dolgo časa v Rusiji. Fišerjevi mašini baje ni bil ljub, ker je s svojim znanjem nadkriljeval glavnega urednika in prvega pomožnega urednika skupaj. Intrigirali so proti njemu toliko časa, da je končno odstopil. Sedanji uredniki "Radnika" so Fišer, Mikalački in Miroković, ki je zavzel Prevedenovo mesto. Jurić je upravnik. Čučković pa tajnik sekcije.

O Fišerju poročajo, da je pristopil v organizacijo l. 1917 v McKees Rocks, Pa. Dan pred njegovim pristopom so bili progoni proti "rdečkarjem". Fišerjevi nasprotniki iz tega sklepajo, da je morda prišel v organizacijo kot provokator, kar pa mu ni bilo dokazano.

V začetku tega leta se je vršila proti njemu preiskava na seji udruženja v McKees Rocks. Obtožen je bil, da je imel v omenjenem mestu "pool room," ki je bil zbirališče kvartarjev, "munšajnarjev", zloglasnih žensk in drugih nizkotnih karakterjev. Očitali so mu, da je bil vedno delomrzna oseba in vagabund. Porota, dominirana po gl. odboru federacije, ga je oprostila, češ da obtožitelji niso prinesli nikakih dokazov in da je njihov namen škodovati Fišerju na ugledu. Porota je v svojem izreku priznala, da je Fišer vodil business, ki je bil prej ko ga je prevzel on in potem ko ga je izročil v druge roke, na slabem glasu, in da je s tem škodoval ugledu organizacije. Udruženje v McKees

Rocksu pa je radi oprostivte Fišerja odstopilo od sekcije.

Decembra prošlo leto se je vršila protna obravnava v detroitskem udruženju proti Juriću, upravniku "Radnika" in proti nekaterim drugim članom. Tudi detroitska porota je izrekla, da so obdolžitve neutemeljene. Juriću in njegovim soobtožencem so očitali poneverjenje, skebstvo, munšajnarstvo, zapeljavanje žen in take reči.

Detroitso udruženje hrvatske sekcije W. P. je bilo eno najjačjih. Notranji boji so ga oslabili in mnogi bivši člani so sedaj izven gibanja, med njimi Milan Kirin, ki je bil nekaj časa eden glavnih voditeljev hrvatskih "komunistov".

"Novi Svijet" je v zadnji izdaji objavil "razkritje" o konferenci, katere namen je bil strmoglaviti Cvetkova z uredništva sekcije glasila že l. 1919, uredniška služba pa bi bila ponudena Ivanu Kresiču, ki je delal pri Zotijevem "Narodnem Listu". Ta konferenca, na kateri so bili navzoči Selaković, Zinić, Fišer in nekaj drugih poglavarjev, se je vršila l. 1919. V federacijo so se zatekli mnogi avstrijakantje, ki so imeli v nji par let precej velik vpliv in nekatera udruženja so prišla popolnoma pod njihovo kontrolo. Fišer ne zanikava te konference, pravi pa, da on ni bil na nji odločujoča sila.

V zadnjih sedmih mesecih je bilo izključenih mnogo članov vsled svojih simpatij do Cvetkova, več sto pa jih je prostovoljno odstopilo. Med drugimi so bili izključeni Znavor, Vidoš, Suša, Tadey in Horvat. D. Basarić (Milwaukee) je odstopil, ker se ni strinjal z Zinićevo in Fišerjevo protekcijo korupcije v federaciji. Udruženje (hrvatsko) v Milwaukee je štelo 225 članov, sedaj pa jih ima okoli 20. Slovenski klub sestoji iz nastavljenecv pri listu "D. S." in uslužbencev Novakove tiskarne, vsega skupaj okoli osem članov, izmed katerih jih ne prihaja na sejo niti toliko, da bi mogli izvoliti nov odbor.

Par močnih organizacij v Minnesoti, med njimi ona v Carson Lake, je razpadlo, druge pa životarijo. Federacija kot celota je padla v članstvu, kljub temu da je njena mašina podvzela močno kampanjo za pridobivanje novih članov.

Odgovornost za nečastne boje v hrvatski psevdokomunistični sekciji nosijo vsi tisti, ki so pitali članstvo z revolucionarnimi frazami in moralističnimi in pacifističnimi legendami. Ako Cvetkov danes razkriva svoje bivše "drugove", razkriva tudi sam sebe, kajti on je bil glavni učitelj hrvatskega delavstva v Ameriki. Prignal jih je s svojo vzgojo do meje, na kateri jih ni mogel več kontrolirati, in tako je moral sam odleteti.

Najslabša stvar pri organizacijah je "tajnost". Cirkularje so razpošiljali tajno, intrigarske in uradne, sestanki so bili "tajni", računi so bili "tajni", zapiski "tajni" in denar so trošili "tajno". Danes se nasečuje razočaranje med tiste hrvatske delavce, ki so mislili, da pride 4. julija ob 4. popoldne revolucija nekje od vogala. Generali pa se lasajo na veliko veselje nazadnjakov in vseh nasprotnikov delavskega gibanja.

SODRUGI V ILLINOISU — ne pozabite agitirati poleg Proletarca tudi za "CHICAGO SOCIALIST", glasilo socialistične stranke v Illinoisu. Naročnina: \$1.50 za celo leto, \$1 za osem mesecev. Naslov: Chicago Socialist, 1501 Warren Ave., Chicago, Ill.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

Prihodnje predavanje kluba št. 1 bo dne 6. marca.

CHICAGO, ILL. — Delavstvo mora skrbeti za svojo izobrazbo v smislu, da bo njemu koristna. Kapitalistični sistem ne odreja delavstvu izobrazbe, toda "izobraziti" ga skuša na način, ki bi ga držal v nevednosti.

Socialistično gibanje je šlo od vsega početka za tem, da izobrazbi delavske mase. Nevedne mase niso nikdar zanesljive, tudi če se jih v gotovih okolščinah pridobi za revolucionarne akcije. Toda take mase utegnejo že jutri zopet postati orodje reakcije in izkoriščevalnih slojev.

Naši klubi skrbijo za svojih najboljših močeh, da se med delavstvom vrši pravo prosvetno delo. Za vzgojevanje delavcev nam služi naša literatura, časopisje, predavanja, učni tečaji itd. Ko dobi delavec enkrat željo izpopolnjevati svoje znanje, bo izrabil vsako priliko v ta namen. In le inteligentno delavstvo je tisti temelj, na katerem more uspevati naše gibanje.

Klub št. 1 v Chicagi prireja to sezono predavanja. Na prvem sestanku je predaval sodrug J. Píppan, tajnik italijanske federacije, o italijanskem fašizmu in njegovem vplivu na delavsko gibanje v Italiji.

V petek 22. februarja je predaval pod avspicijo kluba št. 1 s. Ivan Molek o "Pričah organske evolucije"; to predavanje bo priobčeno tudi v Proletarcu. S. Molek je mojstersko obdelal svoj predmet. Za boljše razumevanje predavanja so imeli udeleženci priliko slediti stereoptičnim slikam, ki jih je nabavil klub.

Dasi je bila udeležba prilično dobra, bi bilo vendar pričakovati na taka predavanja toliko ljudi, kolikor jih more v dvorano.

V četrtek zvečer dne 6. marca bo predaval v dvorani SNPJ. s. Anton Slabe o razvoju parlamentarizma v Angliji.

V petek zvečer dne 28. marca bo predaval v dvorani SNPJ. s. Jože Zavertnik o astronomiji.

Vstopnina na predavanja, ki jih prireja klub št. 1, je prosta za vse. Zapomnite si te datume in opozorite na naša predavanja tudi svoje znance in prijatelje. — *Odbor.*

Doli s krinko!

GLENCOE, O. — Najslabša reč na svetu je prostuiran časopis. Ljudje, ki se zbirajo okoli prodanih listov, so breznačajnejši, ki ribarijo med ljudstvom pod raznimi krinkami. En tak list je tudi "D. S." Odlučil sem se že, da je ne bom več omenjal, ker se je pošten človek le z gnusom spominja. Nanjo nisem naročen, daje pa mi jo prijatelj kakor jo dobi na pošti, ker jo sam nikdar ne pogleda. Naročil se je nanjo iz vljudnosti do njenega agitatorja. Kadar imam časa v izobilju, jo sem pa tam pregledam, dasiravno se človek pri tem ne počuti dobro. Ako listaš po klerikalnem listu, veš, da ne more biti drugačen kot klerikalen; če je malo bolj ali malo manj jezuitski, ne dela

razlike. Od šifkartaškega lista ne moremo pričakovati nič drugega kakor šifkartaško "politiko". Kapitalistični listi so kapitalistični in delavski so — delavski! Tu pa se je treba ustaviti. Niso vsi listi delavski, četudi se odevajo z delavsko firmo. In tak nedelavski list je tudi "D. S."

Ni treba, da bi morali vsi delavski listi propagirati taktiko in program samo ene delavske stranke. Take sloge in solidarnosti še ni in je še dolgo ne bo. Ampak delavski listi — če so res delavski — bi morali biti pošteni drug napram drugemu. Pri "D. S." pa ne najdete niti iskricice poštenja.

So ljudje, ki prodajajo svoja "prepričanja." "Plačajte, pa bomo delali kakor ukazete!" To je pravilo, po katerem se ravnavajo neštete kreature. Napadajo, lažejo in blatijo, sebe pa odevajo z mučeniško glorio in se primerjajo k duševnim velikanom. Ali si je mogoče misliti večjo ironijo?

V par izdajah omenjenega lista sem videl napade na Librarysko konferenco socialističnih klubov v Pennsylvaniji. Ob tej priliki so si privoščili razun drugih tudi sodruga Terčelja, ker se je pri otvoritvi konference spominjal pokojnega Nikolaja Lenina, pozval navzoče, naj vstanejo raz sedežev, in ga v svojem govoru imenoval sodrug. To je bilo po mnenju idiočnih glav nekako "bogokletstvo."

Nikjer se ne izreka beseda "sodrug" bolj hinavsko, kakor pri ljudeh okoli "D. S." V Novakovem taboru je bil še l. 1920 največji "sodrug" pokojni predsednik Harding, zato ker je plačal radikalni "Sloveniji" nekaj stotakov. Potem so bili njeni "sodruzi" tisti kapitalisti, ki so ji poslali v objavo serijo člankov proti socializmu in jih seveda dobro plačali. To je pomagalo, da so vsaj nekateri delavci spoznali to golazen in pričeli odpovedovati list. Lastnik je bil v škripcih. Kakor je pojasnjeval "Proletarec", ki skrbi, da pridejo fakti v javnost, je dal "Slovenijo" naprodaj. Pogajanja so trajala več mesecev, dokler niso pripravili hrvatske delavce ob tri tisočake, ki so jih dali na posredovanje nekega Ziniča, ki je bil tajnik Hrvatske federacije W. P., in F. Novaka, urednika Veraničevega lista, za "Slovenijo". S tem je Novak postal "komunist". Veranič je še nekaj časa napadal "Proletarca", potem pa odpotoval v stari kraj, istotako Zinič. Vsi ti podatki so bili objavljeni v Proletarcu, kar je bilo prav in pametno, kajti le tako so naši delavci spoznali, kaki elementi se skrivajo pod novo krinko, ki so ji dali ime "D. S."

Kje so bili dotičniki, ki sedaj napadajo sod. Terčelja in druge udeležence libraryske konference l. 1917 in 1920? Agitirali so za klerikalce, bili so narodnjakarji in l. 1920 so se prodali republikanski stranki. Takrat je Terčelja agitiral za socialistično stranko in njenega predsedniškega kandidata sodruga Debsa. Agitatorji hrvatskega "Radnika" pa so tistikrat v polemikah s socialisti imenovali Debsa "starega magarca". Vidite, kam privedejo drugače poštene ljudi kupljeni "radikalci"? Nepošteni učitelji napravijo tudi učence za nepoštene.

Sodruga Terčelja poznam že dolgo vrsto let in vem, da je bil zmerom v prvih vrstah in borbah za delavske pravice. On ima prepričanje in ga varuje. Pre-

življa se z delom v rovih; na agitacijo nikoli ne pozabi. Vsi ki ga poznamo vemo, da je storil za delavsko stvar kolikor dober agitator sploh more storiti.

Kaj pa so storili tisti, ki napadajo naše sodruge in socialistično gibanje? Ali so vam že kedaj predstavili urednike "D. S."? Kakšna politična "prepričanja" so imeli dokler niso bili kupljeni za "komunizem"? Ničesar ne vemo od njih kakor to, da so bili naprodaj in da so menjali "prepričanja" po vetru. Ali ni bilo značilno to, da kakor hitro je F. Novak postal "komunist", je odračunal nabrano vsoto za kalumetske stavarje, katero je držal več let, mesto da bi jo takoj odposlal za namen, za katerega je bila nabrana tja, kamor je spadala? Potem, ko je "spregledal" in se prelevil v "komunista", je poslal dotično vsoto soc. klubu v Milwaukee, češ, da mi ne bo mogel nihče ničesar očitati.

Vi, ki igrate tako umazano provokatorsko vlogo, ste zašli na pot Zotijeve in Brozovičeve taktike. Kar napadajte in lažite! Vas bo delavstvo vsaj toliko prej spoznalo!

Nihče ne dela komunistični internacionali in sovjetski Rusiji večjo škodo kakor tisti breznačajni ljudje, ki so se postavili med delavstvom za njene branitelje in zagovornike. Ruski komunisti niso krivi za tako stanje, toda morali bi se o situaciji poučiti in počistiti organizacije, katere naglašajo, da so z Rusijo, poslužujejo pa se taktike, ki škoduje stvari sovjetske Rusije. Sicer pa se bistri na obzorju. Od l. 1919 so se delavci velikó naučili in v prihodnjih par letih se bodo še več. Tedaj pa bodo naši "ekstremisti" zopet postali agitatorji kapitalističnih strank in farovžev, kakor so bili poprej. — **NACE ŽLEMBERGER.**

Načelna izjava drugega odseka odbora za izdelanje načrta za gradnjo lastnega doma J. S. Z.

Značaj Delavskih Domov.

V našem delavskem gibanju dosedaj še ni zadosti utrjena misel o potrebi delavskih domov, katere bi se uporabljalo za naša zborovanja in kulturna središča. V takih domih bi se delavstvo učilo, vadilo in vsposobljalo za borbo boljšega obstanka. To je za izboljšanje na ekonomskem, političnem, kooperativnem, kulturnem in prosvetnem polju — ter se obenem otrelo najemniških oderuhov.

V načelu se vsi strinjamo, da so delavski domovi potrebni, in jih smatramo za kulturna zbirališča prvega reda. Imamo pa svoja posamezna mišljenja, kakšnih metod naj se poslužimo in na kakšen način naj se zgrade delavski domovi.

Vsled teh različnih naziranj (in drugih okolnosti) je akcija za gradnjo lastnih prostorov J. S. Z. skozi vsa ta leta skoraj spala. V zadnjem letu je zopet stopila bolj v ospredje in se pojavila na dnevnem redu, kar priča, da ta problem še zdavnaj ni rešen.

Izprevideli smo, da so lastni delavski domovi prav tako potrebni za naša zborovanja in urade, kot na primer tisk in literatura za propagando naše misli.

Vse to je imel v vidiku četrti zbor J. S. Z., ko je sprejel resolucijo za gradnjo lastnih prostorov Zveze in Proletarca. Zato je dolžnost eksekutive, da izdela dober načrt in izvrši to nalogo.

Ko je eksekutiva vzela to zadevo v razpravo, sta se pojavila dva mišljenja, kako izdelati načrt za gradnjo Doma. Ker pa je jako potrebno, da se članstvo,

simpatičarji in sploh vsa javnost dobro informira o razliki teh dveh mišljenj, je sklenjeno, da se ta dva provizorična načrta objavi in odpre kolone Proletarca članstvu v razpravo. Namen te debate naj bi bil, da se izčistijo pojmi o podrobnostih načrtov, kar bo pospešilo akcijo za gradnjo uradnih prostorov J. S. Z.

Pri otvoritvi te razprave smatramo za potrebno in važno omejiti se le na glavne razlike te zadeve, kako in na kakšen način naj se zgradi Dom J. S. Z. Zato ker naš odsek smatra take delavske domove za sovzajemna in kooperativna podjetja, je tudi potrebno, da se zgrade na tej podlagi. Zato predlagamo sledeči načrt v razpravo skupnemu članstvu:

1. J. S. Z. ustanovi fond za nabave lastnih prostorov. Ta fond se sme rabiti edinole v svrhu gradnje ali nakup lastnega Doma.

2. Vsak član(ica) plača mesečno 10 centov v ta fond dokler ni poslopje izplačano, oziroma do česa da bo ta sklep ovržen na zvezinem kongresu, ali potom splošnega glasovanja.

3. Pobirajo se prosti prispevki med ljudstvom potom nabiralnih pol. Te pole preskrbi tajništvo Zveze, ter jih pošlje klubom in posameznikom, ki se prikladijo da so voljni delati za to vrlo idejo.

4. Klubom in društvom ki so za našo stvar, se priporoča prirejati veselice, zabavne večere, shode itd.; in čisti prebitek takih priredb naj se pošlje v ta fond.

5. Eksekutiva J. S. Z. se pooblašča:

Ako bo potrebovala denar pri nakupi ali gradnji poslopja, naj najprej skuša dobiti posojila od klubov in posameznikov na takozvane menjice ali pobotnice (promissory notes). Če bo to nemogoče, naj izda bonde po \$25 komad, ki naj nosijo 5% obresti letno. Te bonde bo prodajala edinole J. S. Z. po nominalni ceni, ki ostane nespremenjena dokler niso izplačani vsi bondi.

To je osnutek našega načrta, katerega bomo seveda popravili v smislu nasvetov, ki bodo podani v tej debati od strani članstva. Najvažnejše se nam zdi to, da se ta Dom zgradi od članstva za članstvo, ne pa na sistemu delnic, kjer imajo vso pravico delničarji, J. S. Z. in Proletarec pa ostaneta še nadalje plačevalca najemnin kot do sedaj.

Želimo, da članstvo z vso vnemo poseže v to napravo, pove svoje mnenje in poda praktične nasvete!

F. S. Tauchar, M. V. Luchich,
člana tega odseka.

PREDAVANJA KLUBA ŠT. 1.

V četrtek dne 6. marca ob 8. zvečer bo predaval v dvorani SNPJ., 2657 So. Lawn-dale Ave., sodrug Anton Slabe o razvoju parlamentarizma v Angliji. V Angliji je danes na krmilu delavska stranka, dasi še ni večinska stranka, ki pa bo kmalu postala. Predmet, o katerem bo predaval sodrug Slabe, je zanimiv in važen.

V petek dne 28. marca bo v dvorani SNPJ. predaval s. Jože Zavertnik o astronomiji.

Vstopnina prosta za vse.

ZAPISNIK

konference socialističnih klubov in društev Izobraževalne akcije J. S. Z. v zapadni Pennsylvaniji, ki se je vršila dne 27. januarja 1924 v Slovenskem domu na Library, Pennsylvania.

Sodrug John Terčelj, tajnik Konference socialističnih klubov J. S. Z. v zapadni Pennsylvaniji, otvori zborovanje ob 10:30 dopoldne s kratkim nagovorom na zborovalce.

Predno je konferenca nadaljevala z delom, je s. Terčelj pozval navzoče, naj vstanejo v znak sožalja in v spomin pokojnemu sodrugu Nikolaju Leninu, kateri je bil za Marksom eden največjih učiteljev proletariata in vodilni duh ruske revolucije.

Nato prečita sledeči dnevni red, ki je bil sprejet kot predložen:

1. Otvoritev konference po tajniku.
2. Volitve predsednika in zapisnikarja konference.
3. Poročilo tajnika konference.
4. Poročila zastopnikov klubov in društev.
5. Splošna diskuzija o našem gibanju in o načrtih za bodoče delo.
6. Kje in kedaj naj se vrši prihodnja konferenca.
7. Kako dobiti gmotna sredstva za pokritje stroškov naših akcij.
8. Volitve tajnika Konference.
9. Razno.

Za predsednika konference je bil izvoljen s. Jos. Zorko, za zapisnikarja s. Louis Kveder.

Zapisnik konference, ki se je vršila 28. oktobra 1923 v Canonsburgu, Pa., se prečita in sprejme.

K 3. točki dnevnega reda poroča s. konferenčni tajnik Terčelj, da je prejel v blagajno prispevke od sledečih klubov: Harwick, Pa., \$10; Library, Pa., \$30; Homer City, Pa., \$5; Herminie, Pa., \$3. Nadalje omenja, da ima s. L. Britz v blagajni od prejšnjih konferenc \$35, skupaj s prej omenjenimi vsotami... \$73.00

Stroški so bili sledeči:

J. Terčelj, potni stroški v Pittsburgh glede angleškega govornika	\$ 2.00
Za oglašanje konference in shoda v Prosveti...	6.00
Skupaj	\$ 8.00

Ostane v blagajni	\$65.00
Kolekta na popoldanskem shodu je znašala	42.40

Skupaj	\$107.40
--------------	----------

V svojem poročilu omenja, da se bodo stroški te konference odšteli od tu označene vsote v prihodnjem računskem poročilu. Terčeljevo poročilo se sprejme na znanje.

K 4. točki poročajo: s. Martin Kavčič, Avella, Pa., pravi, da so klub reorganizirali in da so klubove aktivnosti večje kot so bile. Vzrok prejšnje neaktivnosti je bil največ v tem, da so bili vsi tamošnji Slovenci zainteresirani pri gradnji Slovenskega doma. Klub šteje okoli 20 članov. Izrazil je željo, naj bi se prihodnja konferenca vršila v njihovi naselbini.

S. Fr. Uršič, Sygan, Pa., poroča, da njihov klub zadovoljivo napreduje in da ne mine skoro noben mesec, da ne bi imeli v svoji sredi kakega socialističnega govornika.

S. A. Bartel, Harwick, Pa., pravi, da se njihov klub stalno jača in da so skoro vsi Slovenci v naselbini člani kluba.

S. John Ban, Pittsburgh, Pa., slika položaj v slovenski naselbini v Pittsburghu, ki je tak, da dosedaj še ni bilo mogoče ustanoviti socialističnega kluba. Omenja, da je sodeloval pri ustanovitvi klubov v Clif Mine in v Veroni.

S. Louis Britz, Lawrence, Pa., poroča, da je njihov klub aktiven kakor je bil v preteklosti in da se položaj v tem oziru od zadnje konference ni izpremenil.

S. M. Primožič, Library, Pa., pravi, da je napredek njihovega kluba zadovoljiv. Omenja, da bi bil lahko še boljši, ako ne bi bilo v naselbini frakcijskih bojev. (Opomba zapisnikarja. — Na zadnji konferenci je s. Primožič obljubil, da bo šel v Hackett, Pa., pomagati ustanoviti klub. Kot razvidno iz poročil, imajo sedaj tam nov soc. klub.)

S. L. Butja, Moon Run, Pa., poroča, da je njihov klub precej jak po številu članstva in napredek kluba je v splošnem povoljen. Omenja, da bo klub prispeval v konferenčno blagajno na bodoči konferenci.

S. John Jereb, Canonsburg, Pa., poroča, da njihov klub v številu članstva stalno narašča in da je klub aktiven. Ustanovil si je lastno knjižnico in s tem pripomogel članom do dobrih knjig.

S. Jos. Zorko, W. Newton, Pa., pravi, da bi bil njihov klub po članstvu lahko jači kot je, ker je West Newton precej velika slovenska naselbina. Sodrug pa so na delu, da pojačajo klub in razširijo svoje aktivnosti. V splošnem so Slovenci v West Newtonu napredni in sodelujejo ter prispevajo za vsako akcijo, ki služi napredku in probuji delavskega ljudstva. Podporna društva so pri Izobraževalni akciji JSZ. in prispevala so tudi za House of Debs, ki se ga bo zgradilo v Indianopolisu.

S. A. Zornik ml., Herminie, Pa., poroča o aktivnostih njihovega kluba, o shodih in kampanjah, ki jih vrši klub in o izgledih za bodoče delo.

Na koncu poročil treba pripomniti, da je večina zastopnikov k svojim poročilom dodala, da so njih podporna društva včlanjena v Izobraževalni akciji JSZ., in da so naklonjena vsem drugim naprednim institucijam. Nekateri zastopniki, katerih društva še niso pri Izobraževalni akciji JSZ., so izjavili, da bodo delovali da se ji pridružijo.

K 5. točki dnevnega reda pravi s. Terčelj, da je treba s konferencami naših socialističnih klubov nadaljevati, posebno v tem letu, ko je prilika za agitacijo in propagando izredno ugodna. Socialistično stranko in J. S. Z. v tem delu Pennsylvanije lahko zelo pojačamo. Potrebno je, da v poletju organiziramo shode, na katerih bodo nastopili slovenski in angleški govorniki. Ta način agitacije bi pripomogel k pojačanju sedanjih klubov in ustanovili bi se novi povsod kjer jih še nimajo. Omenja, da so pri zadnjih volitvah dobili socialisti na Lawrence in v nekaterih drugih naselbinah nad polovico oddanih glasov. Vse kar smo dosegli dosedaj, je bilo plod težkega dela, ki ga vrše agitatorji in ga bodo vršili naprej.

K 6. točki dnevnega reda je s. Jereb predlagal za sedež prihodnje konference Avello, L. Britz je predlagal Broughton, in s. Ambrožič Moon Run. Po diskuziji o teh predlogih je bilo glasovanje sledeče: Za Broughton je bilo oddanih 14 glasov in za Avello 11. Večina se je izrekla za Broughton raditega, ker ima boljše zveze z okoliškimi naselbinami. Vsi pa so bili mnenja, da naj se vrši ena konferenca na Avelli enkrat v poletju, ko bo vreme ugodnejše za potovanje.

S. Ban je predlagal, naj se prihodnja konferenca vrši zadnjo nedeljo v marcu (dne 30. marca). Prične naj se ob 10. dopoldne, popoldne pa naj bo shod, kakor običajno. Predlog sprejet.

K 7. točki, tikajoča se financ, pravi Terčelj, da je najboljša, ako klubi po možnosti od časa do časa prispevajo v Konferenčno blagajno; drugi vir dohodkov pa naj bo pobiranje prostovoljnih prispevkov na shodih.

Točka 8, volitve tajnika: Za tajnika Konference je bil predlagan s. John Terčelj, ki pa nominacijo odkloni z razloga, da se je moral radi brezposelnosti preseliti iz svoje naselbine v kraj, ki ima zelo slabe poštne zveze in ne bi mogel vršiti dela kakor bi bilo potrebno. Obljublja, da bo sodeloval pri akcijah Konference kakor dozda, in predlagal za tajnika John Jereba iz Cannonsburga. S. Jereb je sprejel nominacijo in bil soglasno izvoljen kot tajnik do druge konference.

K točki "razno" se oglasi s. Jereb, ki opisuje nastop nepovabljenih gostov na canonsburški konferenci. Ako bi jim bilo res za zedinjenje delavskih vrst, bi nastopali drugače kot so, tako pa so pokazali, da jim je zedinjenje le pretveza, ki jim služi za razdiralno delo.

S. Britz pravi, da prerekanje nima smisla, pač pa naj se skuša vse storiti za zblizanje delavskih struj v enotno organizacijo. Pravi, da so se delale v stranki napake in da se je treba iz izkušnje učiti, da se jih bomo v bodoče znali varovati.

S. J. Slapnik pravi, da ako se v kaki organizaciji delajo napake, je naloga članstva da jih popravi, ni pa zato, da bi se vmešavali v naše delo ljudje, ki ne pripadajo k naši stranki in so ji v aktivnem življenju nasprotni in sovražni.

Za besedo se oglasi potovalni zastopnik "D. S.", ki kritizira Jereba, ker je v svojih grahah omenjal osebe, katerih ni na konferenci in se ne morejo same braniti.

S. Terčelj pravi, da se čudi, da prihajajo na naše konference člani delavske stranke (W. P.), in skušajo z obnašanjem, kakršno se ne spodobi razumnim ljudem, škodovati našemu delu. Tudi naši sodrugi hodijo na shode delavske stranke, pa se znajo zadržati mirno in dostojno. Njihovim kampanjam pomagajo s prispevki in tako na vse načine pokažejo, da nočejo posnemati pristašev protivne struje. Toda naj člani omenjene stranke nikar ne pozabijo, da ima potrpežljivost tudi pri nas svoje meje. Neumno je podirati, kar grade drugi. Polje za konstruktivno delo je dovolj veliko za vse, in ko bo prišel čas — ki mora priti — bomo prišli skupaj in delali skupaj.

S. L. Glasser pravi, da je za enotno fronto, toda kakor so se obnašali člani W. P. na par naših zborih, je enotna fronta s takimi elementi še nemogoča.

S. Jereb predlaga, naj se diskuzija o tem zaključi. Predlog sprejet.

H koncu zborovanja se oglasi s. F. Zajec iz Chicago, ki naglašja, da ima Konferenca svoj program, zapopaden v resolucijah, sprejetih na Bridgevillski konferenci. Ta program je v popolnem soglasju s programom naše stranke in JSZ. Namen konference je delati za pojačanje socialističnega gibanja med delavstvom v tem delu Pennsylvnije in skrbeti za propagando in prosvetno delo. Naloga vseh sodrugov J. S. Z., neglede kje se nahajajo, je agitirati za razširjenje "Proletarca". Zaeno z našim glasilom bo napredovala J. S. Z. in obratno. Kar se tiče prerekanja s pri-

staši W. P., smo lahko prepričani, da jim služijo razna lepodoneča gesla le kot sredstva za ruvarjenje med delavstvom, ki simpatizira s socialistično stranko. Mi vemo, in oni vedo, da je socialistična stranka v Ameriki edina delavska stranka, ki je v stanju funkcionirati kot stranka. Citiral je slučaj v Californiji, kjer so se mogle druge struje zediniti za glasovnico socialistične stranke, ker je ona edina, ki si je s težkim delom pridobila pravico do nje. Prihajajmo na naše konference z edino enim namenom: Graditi silo, ki bo v stanju izrivati kapitalizem iz vladnih mest in ki bo sposobna, da jih sama zavzame v prid delavstva in nikogar drugega!

Pred zaključkom konference je predsednik pozval navzoče, naj se udeleže popoldanskega shoda, na katerem bosta nastopila sodruga Louis Finn iz Pittsburga in F. Zajec, urednik "Proletarca."

Konferenca je bila zaključena ob 12:30 popoldne.
JOSEPH ZORKO, LOUIS KVEDER,
predsednik konference. zapisnikar.

KNJIŽEVNI VESTNIK.

"ČAS", februarska izdaja, ima sledečo vsebino: Naši dnevi (Frank Kerže). — Andrejevi (F. Kerže). — O mednarodnem jeziku. — Oskrba dojenčkov. — Kaj veste o vremenu? — Sile ruskega naroda. — Med kitajskimi banditi. — Zimska idila (A. J. Terbovec). — Konec premoga? — Knjiga mrtvih. — Kanarčki, reja in vzdrževanje (F. E. Lunka). — Smrt Wilson in Lenin. — Priloga: Gospodinjski oddelek.

Naslov "Časa" ej 1142 Dallas Rd. N. E., Cleveland, Ohio.

THE GOSLING, študija ameriškega šolstva, spisal Upton Sinclair. V tej knjigi se peča pisatelj z istim predmetom kakor v knjigi "Goose-Step", le da v slednji obravnava višje, v prvi pa ljudsko šolstvo. Kdo kontrolira ameriške šole in zakaj? Ali so ameriške šole v prvi vrsti vzgajališča, ali pa sredstva za propagando? Na vsa taka vprašanja vam odgovarja pisatelj v teh dveh knjigah. "The Gosling" ima 455 strani in stane mehko vezana dolar, vezana v platno pa \$2. Dobi se pri pisatelju, Pasadena, Calif., in pri "Proletarcu."

The American Labor Monthly, februarska izdaja, ima sledečo vsebino: As the Month Passes (pregled dogodkov tekom meseca). Exercise in Aesthetic (a poem), by James Borty. The People Are Not Ripe, by C. L. D'Or. Revolution by Due Process of Law, by J. B. S. Hardman. To a Political Prisoner (a poem), by Brent Dow Allison. Absentee Ownership, by Scott Nearing. Why a Political Labor Party is Slow in Forming in the U. S., by Paul H. Douglas. On Current Matters, notes by Louis B. Boudin. Beyond the Law — A Tragedy in 5 Acts, by Lev Luntz. Carl Sandberg and the Fairy Tale, by Edwin and Vera Seaver. The Condemnation of Liberalism, by A. W. Calhoun. The Protestant Bishop (a poem), by Lillian Browne-Olf. The Problem of Leadership, by Bernard Noskin. Book Reviews.

Naslov te revije je 100 Fifth Ave., New York, N. Y. Naročnina \$3 na leto. Njen glavni urednik je J. B. Salutsky, ki je bil preje član eksekutive W. P., toda je bil pozneje izključen iz eksekutive in stranke, ker je nasprotoval Ruthenbergovi taktiki, katero je nazval za oportunistično in kompromisno ter škodljivo radikalnemu delavskemu gibanju.

V. redni zbor Jugoslovanske Socialistične Zveze.

V. redni zbor Jugoslovanske Socialistične Zveze bo dne 11. julija v mestu, za katerega se izreče večina članstva. Nadnji zbor je nominiral sledeča mesta: Cleveland, Detroit, Milwaukee. Za enega izmed teh se ima izreči članstvo J. S. Z. na splošnem glasovanju. Udeležite se razprav in skrbite, da bo vaš klub zastopan na bodočem zboru.

V. REDNI ZBOR J. S. Z.

Konvencija Jugoslovanske socialistične zveze prične zborovati dne 11. julija to leto v mestu, ki ga izbere članstva J. S. Z. na splošnem glasovanju. Ta datum je določila eksekutiva J. S. Z. na svoji seji dne 21. februarja t. l.

Pravila J. S. Z. določajo, da se vrši naš zbor vsako leto, in sicer trideset dni po konvenciji socialistične stranke. Letošnja konvencija socialistične stranke se bo pričela dne 6. julija v Clevelandu. Ako se bi vršil naš zbor mesec dni po tej konvenciji, kakor določajo pravila, bi bilo malo pozno vsled razlogov, da bomo imeli na dnevnem redu zbora važna vprašanja glede volilne kampanje, shodov, lastnih uradnih prostorov itd., ki jih je treba rešiti čimprej. Konvencije socialistične stranke so se dosedaj navadno vršile meseca maja. Čemu je bila letos odložena do 6. julija, je bilo pojasnjeno v prejšnji izdaji Proletarca. Radi odložitve strankine konvencije se torej sedaj ne more vpoštevaty točko naših pravil, ki določa, da se naši redni zbori vrše 30 dni po konvenciji stranke.

Predno prične V. redni zbor J. S. Z., bo konvencija socialistične stranke že končana. Zastopniki J. S. Z., ki bodo na konvenciji socialistične stranke kot delegatje, bodo potem prišli na naš zbor in nam podali poročila o delu in zaključkih strankine konvencije.

V. člen naših pravil, 16. točka, drugi odstavek, se glasi:

„... Zbor J. S. Z. predlaga tri mesta za obdržavanje prihodnjega rednega zbora, ki gredo članstvu štiri mesece pred zborom na splošno glasovanje. V slučaju, da se pozneje izkaže, da bi se naslednji zbor v katerem od zbora nominiranim mestu ne mogel vršiti, ima eksekutiva pravico predlagati kako drugo mesto.“

IV. redni zbor J. S. Z., ki se je vršil meseca maja 1923 v Chicagi, je nominiral za V. redno konvencijo JSZ. sledeča mesta:

Cleveland, Ohio;
Detroit, Michigan;
Milwaukee, Wisconsin.

Od 28. februarja do 3. aprila traja razprava, v kateri naj se člani JSZ. izrečejo za eno ali drugo prej omenjenih mest.

Od 3. aprila do 15. maja bo članstvo s splošnim glasovanjem odločilo, v katerem izmed omenjenih mest naj se vrši V. redni zbor J. S. Z.

VOLITVE DELEGATOV.

Volitve delegatov se prično 1. maja in trajajo do 15. junija.

Pravico do sedeža na zboru imajo:

Delegatje krajevnih klubov, in sicer klubi do 50 članov enega delegata in potem na vsakih nadaljnih 50 članov enega delegata več.

Člani sekijskih odborov, ki tvorijo eksekutivo J. S. Z., gl. tajnik in Zvezni nadzorni odbor.

Urednik in upravnik Zvezinega glasila.

Vožnje stroške delegatov trpi blagajna J. S. Z. iz konvenčnega fonda, v katerega plačujejo člani 10c mesečno.

BRATSKI DELEGATJE.

Točka 2 v resoluciji, tikajoča se Izobraževalne akcije J. S. Z., pod naslovom "Pravice in dolžnosti dru-

štev in klubov Izobraževalne akcije J. S. Z., sprejeta na IV. rednem zboru, se glasi:

Vsako društvo Izobraževalne akcije J. S. Z. je opravičeno poslati delegata na zbor J. S. Z., katerih naziv je "Bratski delegatje Izobraževalne akcije J. S. Z." Na zboru imajo pri vseh razpravah posvetovalen glas, toda v točki Izobraževalne akcije imajo pravico staviti predloge in glasovati. Debatirati pa smejo o vseh točkah. Dnevnice in vožnje stroške bratskih delegatov plačajo društva, katera jih pošljejo.

Drugi bratski delegatje so: zastopniki narodnostnih federacij, pripadajoče socialistični stranki; predstavniki socialistične stranke; zastopniki zadrug, ki jih vodijo socialisti; zastopniki drugih socialističnih listov.

Toliko v pojasnilo klubom in društvam. Vse podrobnosti glede volitev delegatov in druge stvari, tikajoče se zbora, bodo sporočene članstvu J. S. Z. in društvam Izobraževalne akcije J. S. Z. pravočasno v glasilu in v pismih.

RAZPRAVA.

Kakor omenjeno prej, je sedaj na dnevnem redu razprava, o sedežu bodočega zbora. Ob enem pa se lahko takoj prične razpravljati o delu, ki ga bo imel naš bodoči zbor, o agitaciji, kampanjah, prosvetnem delu, Izobraževalni akciji in o glasilu "Proletarcu". Razprave so potrebne v listu in na sejah, da bodo prišli delegatje na zbor pripravljani. Obdržujte diskuzije, zaključke in potek razprav pa objavite v Proletarcu, da se bodo z vašimi mnenji seznanili tudi drugi.

POJAČAJMO J. S. Z.

Dolžnost članstva J. S. Z. je skrbeti, da bodo poslali na V. redni zbor vsi klubi svoje delegate. Somišljeniki, kjer klubov še ni, jih ustanovite! V. redni zbor Jugoslovanske socialistične zveze naj bo slika, ki bo kazala, v koliko je jugoslovansko delavstvo v Zedinjenih državah v resnici napredno in razredno zavedno.

Živimo v dobi prehajanja iz kapitalizma v socializem. Neglede, kako dolgo bo trajala ta doba, fakt je, da smo sedaj že preko njenega praga. Proletariat ima pred seboj velikanske naloge, katerih se mora zavdati, ako noče s svojo brezbriznostjo ovirati dela tistim, ki ga vztrajno vrše vprid vsega delavskega ljudstva. Torej naprej v boju za socializem in delavska prava!

TAJNIŠTVO J. S. Z.

VAŽNA KONFERENCA ČLANSTVA J. S. Z. V CHICAGI.

V petek dne 14. marca ob 8. zvečer se vrši v dvorani SNPJ. diskuzijska seja čikaških klubov J. S. Z. Predmet razprave bo akcija za gradnjo lastnih prostorov za JSZ. in Proletarca. Sodrugi in sodruginja, udeležite se te diskuzijske seje polnoštevilno.

ORGANIZACIJSKI FOND SOCIALISTIČNE STRANKE.

V. Izkaz.

<i>CHISHOLM, MINN.:</i> Blaž Seme, (pola 8069). Po \$1.: Vinko Brus. Po 50c: John Nelz, John Sterle, Jos. Nelz, John Hren, Fr. Štupica, Ant. Klun, Blaž Seme. Po 25c: Fr. Erjavetz. Skupaj	\$4.75
<i>HIBBING-KITZVILLE, MINN.:</i> Frank Grum, (pole 2625-8144). Po \$1.: John Vesel, John Dolinar, Frank Grum. Po 50c: Fr. Pipan, T. Tomazetič, Jos. Tičar, Rudolf Tičar, John Basher, John Podržaj, Martin Potokar. Po 25c: Jos. Germ, Jos. Gornik, John Kolenc, Tony Russ, M. Znidarsich, Tony Kočevar, L. Tomazeti, J. Podlipnik, Jerry Ribich, John Gornik, Chas. Kerže, John Pakiž, A. Martinčič, Božo Radakovich, Ivana Pipan, Jos. Laurich, Jos. Čamernik, Fr. Moka, Matt Laurich, John Strojjan, Marko Majerle, Carl Novak, Jack Lesar, Fr. Turek. Skupaj \$12.50, odbito za stroške kampanje 15c; skupaj	12.35
<i>DETROIT, MICH.:</i> Franjo Kuhovski (pole 11505-11706). Po \$2.: Louis Krajec. Po \$1.: Anton Jurca, Andrew Sluga, Jos. Ocepek, L. Urbanich, Val. Maisel, Jos. Ivec, Thomas Platt, Frank Habe, A. Pelan, Jos. Klarich, Vaso Perinac, Franjo Kuhovski P. Kisovec, Ant. Zrimec, Frank Ivanec, Mike Rupar, Frank Škerbe, Louis Salce. Skupaj	20.00
<i>SLOVAN, PA.:</i> Mihael Klopčič, (pola 11339) Po \$1.: Soc. klub št. 239, J. S. Z. Matevž Jerer, M. Klopčič. Skupaj	3.00
<i>CHICAGO, ILL.:</i> F. A. Tauchar, (pola 6604). P. \$2.: Fr. Rudman. Po \$1.: F. A. Tauchar, F. S. Tauchar, John Olip. Po 25c: Matt Skrinar. Skupaj \$5.25, odbito glasom zaključka strankine eksekutive za lokalno kampanjo kluba št. 1, J. S. Z. \$1.31, skupaj	3.94
<i>GIRARD, O.:</i> John Kosin, (pola 6620) Po \$1.: John Kosim, Frank Gorenc, Frank Kramer, Frank Zorko. Skupaj	4.00
<i>Jack Kotar,</i> (pola 6031) Po \$2: Jacob Kotar. Po \$1.: Jos. Jež in John Medvešek. Skupaj	4.00
<i>AVELLA, PA.:</i> Frank Bregar, (pola 6624-25) Po \$2.: Klub št. 225, JSZ., Po \$1.: Fr. Bregar, John Sokac, Geo. Kratzman, Louis Zgonik, Fred Siders, William Ash, John Panian, John Cotelj, Frank Shine, Vin. Widmar, Matt Krshina, Fr. Kastelic, John Kisel. Po 50c: Jos. Gross, Christine Cotelj, Martin Kaucich, Alex Krieg, Hank Caserman, Mike Krshina, Gregor Naglich, John Urnick, Fr. Hribar, Jos. Hribar. Po 25c.: Fr. Peternel, Jos. Nevish, Frank Obid, Frank Nemeč, John Peldan, Louis Widmar, Louis Bogatay. Po 20c: Paul Likar. Skupaj \$22.15, odbito glasom zaključka strankine eksekutive za lokalno kampanjo kluba št. 225, JSZ. \$5.50, skupaj	16.65
<i>CANONSBURG, PA.:</i> John Jereb (pola 11322-11529) Po \$1.: John Lamut, Jack Baloh, Andy Baloh, Mike Skettl, Marko Tekavec, John Progar, Matt Surina, John Bobnar, Tony Curl, Nick Krašna John Chesnik, Frank Batista, Tony Delost, Jos. Maurich. Po 50c.: Louis Potokar, Mike Zupančič, Jos. Napotnik, John Žužek, John Recel, Fr. Chesnik, Frank Masnak, Andrew Baloh, Jos. Polacher, Frank Sempinc, John Recel, John Rokase, Tony Lustrak, John Progar, John Koklich. Po 40c:	
Frank Pogorelec. Po 30c: Jos. Verček, Rudolf Drenik. Po 25c: Fr. Ipavec, Flor. Verhovnik, Frank Malovasich, Frank Gramar, Frank Grenik, Dolf Kern, Jos. Krainc, Tony Črnihar, Tony Papesch, Tony Lautar. Skupaj \$25.00, odbito glasom zaključka strankine eksekutive za lokalno kampanjo klub št. 118, JSZ., \$6.25, skupaj	18.75
<i>CLINTON, IND.:</i> Frank Bregar, (pole 8242-8226) Po \$1.: John Juvanc, Jos. Gračner, Ignatz Musar, Andrew Cirej, Bartel Oblak. Po 50c: Fr. Klopčič, John Klopčič, Anton Mravlje, Frank Bregar, Anton Kaus, Mike Martič, Fred Klepi, John Žetko Ant. Raspet, Frank Bazej, Ignatz Spendar, Fr. Režišnik. Skupaj	11.00
<i>SHEBOYGAN, WIS.:</i> Leo, Milostnik, (pole 8064-11313-259-6640) Po \$1.: Peter Grimer, Ant. Pekol, Alb. Zibell, Fr. Modic, Jos. Starič, Fr. Sape; po 50c: John Champa, Ig. Kastelic, Jack Rupnik, Neimenovan, Svet. Evkovich, Mary Kurnik, Josephine Droll, Mary Turk, Frank Frančič, John Krancelj, Mat. Razbornik, Leo. Milostnik; po 35c: Pauline Urbančič, Frances Chuk; po 30c: Ant. Rakus; po 25c: Ant. Elijaš, Fr. Dramel, John Janežič, Fr. Honral, Fr. Lončar, Jos. Kaluža Morris Vinograd, Leo Butkovič, Peter Gasser, Margaret Benigar, John Obasch, Izidor Bavriček, Martin Kotze, Mat Spende, S. Radovan, Fr. Repenšek, Math Koren, John Koren, Neimenovan; po 15c: John Kump, Kazimir Kobas. Skupaj \$18.05, odbito glasom zaključka strankine eksekutive za lokalno kampanjo kluba št. 235, J. S. Z. \$4.51, skupaj	13.54
<i>Anton Žagar,</i> po \$5: Slov. mladeniško podp. dr. "NADA"; prispevki članov; po 50c: Andrej Gostiša, John Starič, John Zoran, Ant. Stefančič, John Gornik; nečlani: Antonia Prime, 25c: Jos. Možina 50c. Prispevatelji v <i>Kenoshi, Wis.:</i> po \$1: John Stempe; po 50c: Jos. Žagar, Tony Rabsel, John Novak. Skupaj \$10.75, odbito glasom zaključka strankine eksekutive za lokalno kampanjo kluba št. 235, JSZ. \$2.69, skupaj	8.06
<i>WEST NEWTON, PA.:</i> Klub št. 32, JSZ.	5.00
<i>NOKOMIS, ILL.:</i> Klub št. 128, JSZ.	4.00
<i>HOMER CITY, PA.:</i> Klub št. 198, JSZ.	4.00
<i>GROSS, KANS.:</i> John Kunstelj, \$1; John Šular, 25c; skupaj	1.25
<i>ELY, MINN.:</i> Fred A. Vider	1.00
<i>UNIVERSAL, IND.:</i> Klub št. 238, JSZ.	10.00
Skupaj	\$145.29
Prejšnji izkaz	453.06
Skupaj	\$598.35

"Po napačnih vodah."

V izdaji "D. S." z dne 14. feb. je neki dopisnik iz Verone, Pa., napisal tole modrost:

" . . . Slovenci so brezbrizni ali pa tavajo po napačnih vodah, kar se razvidi dovolj jasno iz dejstva, da so ustanovili klub S. L. P. Torej vzbudili so nekaj življenju, kar je že davno mrtvo; sicer pa jim privoščimo to nedolžno veselje. Nekateri so še vedno navdušeni za žolttega "Proletarca" . . . Tukaj namreč ne morejo ti "socialisti" biti brez raznih ceremonij. Bolj se kateri priduša čez farje pri snapsu, temhitreje leti po farja za vsako malenkost. Toda dani se vzlic temu,

dasi polagoma. Posamezniki čitajo že dolgo "D. S." in pričeli so spregledovati in spoznavati resnico . . ."

Kdor tava po vodah ali "napačnih vodah", menda res zasluži usmiljenje. Čudodelnik pa je vendarle. Ampak tudi z dopisnikom ni vse prav, ali pa mu je urednik zmešal "dopis". V Veroni se ni ustanovil klub S. L. P., pač pa S. P. (Socialist Party).

Še nad neko drugo rečjo se spodtika dopisnik. Slovenski "socialisti" ne morejo biti brez ceremonij, zabavljajo čez farje in "letajo ponje za vsako malenkost." Ako bo šlo tako naprej, bo vse vrag vzel. Previdnost pa je tako uredila, da "posamezniki čitajo D. S. in pričenjajo spoznavati resnico." To tudi mi verjamemo, dasi v drugem smislu kakor dopisnik.

Še par besed o ceremonijah in "farjih". "D. S." je bila glasilo "farških" organizacij že potem ko so jo kupili "komunisti" in je še danes glasilo katoliških društev. Oznanjala je cerkvene veselice in semnje tudi še potem ko se je prelevila iz republikanskega v "komunistično" glasilo. Celo župniki so ji pošiljali naznanila. Kljub temu so pisarji "D. S." toliko drzni, da imenujejo svoj list "revolucionarno glasilo" in sebe za voditelje "revolucionarnega proletarijata."

Hej, morda pa tavate preveč "po pravih vodah?"

Otvoritev slov. nar. doma.

V soboto dne 1. marca bo slavnostna otvoritev Slovenskega narodnega doma v Clevelandu, O. Ob 3. popoldne bo parada društev. Drugi del slavnosti se vrši v dvorani, ki se prične ob 3:30 popoldne.

Pred govori je osem drugih točk, kot godba, petje, nastopi naraščajo dram. druš. Ivan Cankar, nastop mladenk in deklamacija. Za godbenimi točkami nastopi predsednik S. N. D. s pozdravnim govorom.

Prvi govornik na programu je ohijski governor V. Donahy. Za njim slede po vrsti poslanik države S. H. S. dr. Ante Trešić Pavičić, mestni župan C. C. Townes, mestni upravitelj W. R. Hopkins, mestni blagajnik, zastopnik 4. okraja (councilman), V. Cainkar, predsednik SNPJ., W. Russ, tajnik SSPZ., R. Perdan, predsednik JSKJ., J. Gornik, predsednik S. D. Z., L. J. Pirc, urednik "A. Domovine", W. Sitter, zastopnik "Enakopravnosti", zastopniki okoliških Domov, zadrug, slovenskih podpornih društev, srbskih in hrvatskih društev ter zastopniki in zastopnice raznih drugih slovenskih organizacij. Na programu je označenih šestnajst govornikov z imeni, nevestevši zastopnike, ki bodo nastopili v imenu podpornih društev in drugih organizacij. Ako bo vsak govoril povprečno deset minut, bo vzelo okoli 5 ur časa.

Zvečer ob 7. bo banket s koncertnimi in pevskimi točkami. Ob 9:30 zvečer se prične plesna zabava.

Drugi dan (v nedeljo 2. marca) popoldne bo velik koncert, na katerem nastopijo razni slovenski pevski zbori, godbe, orkestri, pianisti itd.

Zvečer priredi dramatično društvo "Ivan Cankar" narodno igro v 4. dejanjih "Brat Martin". Po predstavi sledi ples v spodnji dvorani in s tem se slavnost zaključí.

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V VERONI, PA.

Seje socialističnega kluba št. 241, JSZ., se vrše vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 2. popoldne v prostorih sod. Rock Lesarja. Sodrugi in somišljeniki, udeležujte se teh sej, ki so potrebne za našo izobrazbo in napredek. — *Tajnik.*

Koliko držav je priznalo sovjetsko Rusijo.

Diplomatična blokada, ki je do zadnjih dveh let oklepala sovjetsko Rusijo, polagoma popušča. Na čelu protivnikov priznanja sedanjega ruskega režima stoji ameriška vlada. Anglija pa je priznala sovjetsko Rusijo takoj ko je prišla na krmilo delavska vlada.

Sledeče države so dosedaj obnovile z Rusijo diplomatske stike: Afghanistan, Avstrija, Estonija, Finska, Nemčija, Velika Britanija, Italija, Latvija, Litvinska, Perzija, Poljska, Turčija in Norveška, skupaj trinajst držav.

Trgovino z Rusijo so obnovile Danska, Jugoslavija, Kitajska, Švedska in Češkoslovaška. Teh pet držav ima z Rusijo popolne trgovske stike, toda trgovskih pogodb z Rusijo niso sklenile niti niso priznale njene vlade.

Z Rusijo trgujejo tudi Zedinjene države, v manjši meri Francija, Belgija in nekatere druge dežele. Rusija je dala raznim firmam v Zedinjenih državah že velika naročila, toda trgovina je ovirana, ker ni med njima diplomatskih stikov in nikakega trgovskega dogovora. Pred kratkem je dobil ameriški Harvester trust veliko naročilo za pošiljanje poljedelskih strojev v Rusijo. Ta trust je imel tudi v Moskvi svojo tovarno, ki pa sedaj menda ne obratuje.

Trgovska pogodba med Italijo in Rusijo je sklenjena na podlagi sledečih točk:

1. Znižanje ruske carine v prilog italijanske trgovske mornarice.
2. Rusija se zaveže dovažati Italiji gotovo količino žita in drugih pridelkov, ki se jih potrebuje pri izdelovanju makaronov.
3. Rusija se zaveže kupovati vsako leto gotovo količino italijanskih industrijskih produktov.
4. Za vzdrževanje prometa ob ruskem obrežju Črnega morja dobi prednost italijanska trgovska mornarica.
5. Sestavi se mešana komisija Italijanov in Rusov, ki bo določevala, koliko tega ali onega blaga bo kupovala vsako leto Rusija od Italije in obratno.
6. Italija se zaveže izročiti sovjetski Rusiji poslaniško palačo v Rimu, konzulatska poslopja, palače trgovskih misij v Rimu in drugo lastnino v Italiji, spadajoča bivšemu ruskemu carstvu.

Dasi je Mussolini velik nasprotnik italijanskih komunistov, se je zelo podvizal priznati rusko sovjetsko vlado, od katere je dobil v prilog Italije precej dobre koncesije. Gornje točke pogodbe so prevedene iz Soviet Russia Pictorial (št. 3, 1924).

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in vsako četrto nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. Dolžnost vsakega sodruga je, da redno prihaja k sejam. — Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri socijalistični stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletariata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zaveden. Pri tem pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč."

Slovenski delavci, jačajte klube JSZ. v naših naselbinah. Kjer kluba še nimate, ga ustanovite. Za pojasnila pišite tajništvu JSZ.

Članstvo nezavisne radničke partije Jugoslavije.

Komunisti v Jugoslaviji delujejo danes pod imenom Nezavisna radnička partija Jugoslavije, ker je bila komunistična stranka razpuščena in ker so zakoni za zaščito države in drugi podobni zakoni onemogočili komunistom delovati pod staro firmo. Znano je, da so pri volitvah v konstituanto dobili komunisti do šestdeset poslancev, toda radi neizkušenosti v političnih bojih in radi nezanesljive mase, ki se jih je v početku oklenila, je komunistična stranka ravno tako naglo padla kakor se je dvignila. Z izjemnimi zakoni je vlada ta padeč še pospešila.

Pred zadnjimi volitvami so se organizirali v stranko pod gorajšnjim imenom in ji ustanovili politične podružnice, katerih imajo glasom poročila, objavljene v njenem glasilu, v Srbiji 32 s 1500 člani; v Vojvodini 6 z 200 člani; v Dalmaciji 17 s 576 člani; v Črnigori 5 z 286 člani; v Sloveniji 20 s 500 člani; na Hrvatskem 41 s 450 člani in v Bosni 1 s 15 člani — skupaj v vsi Jugoslaviji 95 pridruženih organizacij s 3500 člani.

Ob enem so komunisti ustanovili svoje strokovne unije, ki so znane pod imenom "neodvisne strokovne organizacije" in pripadajo "Nezavisnom radničkom savezu" v Beogradu.

Ali kaj storite za razširjenje "Proletarca"? Ako ne, čemu ne?

Bismolatium

ozdravi takoj vse kožne bolezni kot zlato žilo, opekline, rane itd. Čitajte zanimivo pismo, ki ga je nam pisala gospa Karolina Dobrenick, 4947 School St., Chicago, Ill.:

"BISMOLATUM je izvrstno zdravilo za vse kožne bolezni. Moj sin je trpel zaradi lišajev več let. Poskusila sem raznovrstne zdravniške predpise, toda brez uspeha. Nato sem začela uporabljati Bismolatium in fant je v kratkem času ozdravel. Od tistega časa imam Bismolatium vedno pri hiši."

Dobi se v lekarnah ali pa pošilja po C. O. D. Lonček 50c.

Poslužite se sledečega kupona:

Walinder Laboratory,

4452 Wilson Ave., Chicago, Ill.

Prosim pošljite mi zastoj vzorec BISMOLATA. Naslovite na:

Ime . . . . .

Naslov . . . . .

Jugoslovanska Socialistična Zveza

3639 W. 26th St., CHICAGO, ILL.

pridružena

SOCIALISTIČNI STRANKI AMERIKE

EKSEKUTIVA SOCIALISTIČNE STRANKE:

Eugene V. Debs, Indiana; Morris Hillquit, New York; Edmund T. Melms, Wisconsin; Birch Wilson, Pennsylvania; W. M. Brandt, Missouri; Leo. M. Harkins, Penna.; W. R. Snow, Illinois.

Eksekutivna tajnica: Bertha Hale White, 2653 W. Washington Blvd., Chicago, Ill.

TAJNIŠTVO J. S. Z.:

Charles Pogorelec, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

EKSEKUTIVA J. S. Z.:

Frank Alesh, Sava Bojanović, Vincenc Cankar, Mi-
loje V. Lučić, Blaž Novak, F. S. Tauchar, Frank Zajec.

NADZORNI ODBOR J. S. Z.:

* Philip Godina, Milan Slavić, Frank Udovich.

PROSVETNI ODSEK J. S. Z.:

John Molek, Joseph Oven, John Olip.

NADZORNI ODBOR SLOV. SEKCIJE J. S. Z.:

Andrew Kobal, Joseph Oven, Frank Podlipcec.

PROLETAREC,

glasilo in last slovenske sekcije Jugoslovanske Socialistične Zveze.

Upravni odbor Proletarca: John Olip, predsednik; Frank Alesh, tajnik; Filip Godina, blagajnik; F. S. Tauchar in F. Udovich, nadzornika.

Urednik: Frank Zajec.

Upravnik: Anton Slabe.

Vsa pisma, tikajoča se Proletarca, naslavljajte na naslov Proletarca.

(Opomba.—Uredništvo Proletarca sprejme odgovornost le za tiste članke, priobčene v listu, ki so spisani v uredništvu. Za članke in dopise, ki jih pošiljajo sodruzi, so odgovorni prispevatelji. Uredništvo sprejme za nje le toliko odgovornosti, kolikor zahteva zakon.)

AKTIVNI KLUBI J. S. Z.

- Chicago, Ill. — Tajnik Charles Pogorelec, 3639 W. 26th Street. Seje vsaki tretji petek v mesecu ob 8. zvečer v dvorani SNPJ.
- La Salle, Ill. — Tajnik Frank Mershak, 1027—2nd St.
- Chicago, Ill. — Tajnik Geo. Maslach, 2250 Clybourn ave.
- Waukegan, Ill. — Tajnik Martin Judnich, 706 McAllister Ave.
- Springfield, Ill. — Tajnik Jos. Ovca, 1841 So. 15th St.
- Virgen, Ill. — Tajnik Frank Stempihar, R. F. D. 41, Box W.
- Nokomis, Ill. — Tajnik Frank Cugmeister, R. 4.
- Carlinville, Ill. — Taj. Ant. Blažich, R. R. 4, Box F. 1.
- Pullman, Ill. — Tajnik John Jereb, 216, E. 136 St.
- Clinton Ind. — Tajnik Frank Bregar, 222 W. 12th St.
- Terre Haute, Ind. — Tajnik Anton Kovachich, 2124 N. 20th St.
- Universal Ind. — Tajnik Frank Kranje, Box 106.
- Madrid, Iowa. — Tajnik Frank Omerza, R. 2, Box 32A.
- Gross, Kans. — Taj. John Kunstelj, Box 32.
- Detroit, Mich. — Tajnik Frank Kuhovski, 8971 Sherwood St.
- Chisholm, Minn. — Tajnik Blaž Seme, 121 W. Spruce St.
- Glencoe, Ohio. — Tajnik Nace Zlemberger, L. Box 12. Redne seje vsako 3. nedeljo dopoldne pri sodrugu N. Zlembergerju.

- 222, Girard, O. — Tajnik Jacob Kotar, 72 Roman Ave., Warren, O.
- 27, Cleveland, O. — Tajnik John Krebelj, 1265 E. 59. St. Lawrence Gorjup, organizator. Seje vsako drugo in četrto nedeljo v S. N. Domu.
- 10, Forest City, Pa. — Tajnik John Murnich, Box 408.
- 322, Barberton, Ohio. — Tajnik Jos. Tursich, 684 Newell St.
- 13, Sygan, Pa. — Taj. Frank Ursitz, Box 546, Morgan, Pa.
- 32, W. Newton, Pa. — Tajnik Jos. Juvan, RFD 2, box 101.
- 69, Herminie, Pa. — Tajnik Ant. Zornik, Box 202.
- 118, Canonsburg, Pa. — Tajnik John Chesnik, Box 170.
- 167 South View, Pa. — Tajnik Martin Urbas, Box 142.
- 175, Moon Run, Pa. — Tajnik Lucas Butya, Box 263.
- 176, Wick Haven, Pa. — Tajnik Frank Kolenc, Box 36.
- 181, Lloydell, Pa. — Tajnik Tony Zalar, box 34.
- 182, Meadowlands, Pa. — Tajnik Leonard Lenassi, Bx 563.
- 184, Lawrence, Pa. — Tajnik Louis Britz, Box 34.
- 190, Broughton, Pa. — Tajnik Frank Demshar, Box 303.
- 198, Homer City, Pa. — Tajnik Andy Obed, Box 265.
- 218, Luzerne, Pa. — Tajnik John Matichich, 376 Miller St.
- 220, Bon-Air, Pa. — Taj. John Bizjak, R. D. 2, box 80, Johnstown, Pa.
- 225, Avella, Pa. — Tajnik Frank Bregar, Bx 363.
- 230, Renton, Pa. — Tajnik Ant. Kuna, Box 187.
- 233, Renton, Pa. — Tajnik Ant. Chater, Box 34.
- 234, Harwick, Pa. — Tajnik Andy Bertl, Box 157.
- 239, Slovan, Pa. — Tajnik Mihael Klopčič, Box 395.
- 240, Finleyville, Pa. — Tajnik Frank Pernishek, Box 56-A.
- 241, Verona, Pa. — Tajnik Rock Lesar, Box 641.
- 242, Cliff Mine, Pa. — Tajnik Ant. Kovačič, R. D. 2, Coraopolis, Pa.
- 243, Warren, O. — Tajnik Jack Kotar, 72 Roman Ave.
- 37, Milwaukee, Wis. — Tajnik Alb. Hrašt, 440 S. Pierce St.
- 235, Sheboygan, Wis. — Tajnik Leo Milostnik, 719 Alabama Ave.
- 228, Pursglove, W. Va. — Tajnik John Vitez, L. Box 16.
- 237, Meriden, W. Va. — Tajnik John Korošec, P. O.

POSAMEZNI ČLANI (at large):

John Petrich, Youngstown, O.
 Frank Lipar, Parsons, Pa.
 Frank Knafels, Edmond, Ohio.
 Jno Ban, Pittsburgh, Pa.
 Paul Chesnik, Toronto, Ohio.
 Frank Gorenc, Library, Pa.
 Lovr. Selak, Star City, W. Va.
 Rosie Selak, Star City, W. Va.
 Jas. Kogoj, Auburn, Ill.
 Max Martz, Buhl, Mian.
 Frank Cherne, Banock, Ohio.
 Frank Chemažar, Columbus, Kans.
 Val. Virtich, Columbus, Kans.
 Pauline Vogrich, Milwaukee, Wis.

DETROITSKIM SODRUGOM.

Seje slov. socialističnega kluba št. 114 JSZ., se vrše vsako četrto nedeljo v mesecu v Hrvatskem Domu, 1329—31 Kirby Ave., ob 9. uri dopoldne. — Na dnevnem redu so vedno važne stvari, ki se morajo rešiti. Udeležujte se teh sej polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrščujmo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. — Organizator.

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V HERMINIE, PA.

Socialistični klub št. 69, JSZ., zboruje vsako prvo nedeljo v mesecu po seji društva Prostomisleci, št. 87, SNPJ., v društveni dvorani. — Rojaki, pristopajte v naše vrste! — Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.

Ameriški Slovenci prispevajo vsako leto več sto tisoč dolarjev za vzdrževanje cerkva. Koliko prispevajo napredni Slovenci za svoje institucije?

Finančna sila tega zavoda
 Vam jamči vseobčo sigurnost.

SLOVENCİ V AMERIKI

otroci — njih roditelji — in roditelji teh, poverjujejo svoje bančno poslovanje našemu zavodu — in vsak izmed njih ceni uspeh svojega neprestanega stika s to največjo jugoslovansko banko v Zedinjenih državah.

In vi, ki pri nas ne vlagate, niti ne investirate, brez razlike kje stanujete, prepričajte se, da je za Vas najuspešnejše, ako poverite Vaše bančno poslovanje nam.

KASPAR STATE BANK

1900 Blue Island Ave., vogal 19. ulica,
 CHICAGO, ILLINOIS.

Pošiljamo denar v staro domovino najceneje in najhitreje. PRODAJAMO PAROBRODNE LISTKE za vse prekomorske črte v Jugoslavijo in nazaj. Izdelujemo tudi svedoče (affidavits) za naseljence.

Knjige! Knjige!

Velika izbira slovenskih in angleških knjig. Prečitajte cenik knjig in si jih naročite od Proletarca.

Največja zaloga boljših književnih del.

LOUIS KVEDER

(200 Walsh Bldg.)

434 Diamond St.,
 PITTSBURGH, PA.

Izdelujem pooblastila, kupne in darovalne pogodbe, teste in vsa v notarski posel spadajoča dela.

CENIK KJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

VITEZ IZ RDECE HISE. (Aleksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25		
VZORI IN BOJI, črtice, vezana	1.50		
ZABAVNA KNJIŽNICA, zbirka povesti in črtic, broširana	.65		
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana	.75		
ZAJEDALCI (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75		
ZA SREČO, povest, broširana	.45		
ZAPISKI TINE GRAMONTOVE, (VI. Levstik), vezana	1.00		
ZLATARJEVO ZLATO, (Aug. Senoa), zgodovinska povest iz XVI. stoletja, vezana	1.20		
ZMOTE IN KONEC GOSPODIČNE PAVLE, (I. Zorec), broširana	.40		
ZVONARJEVA HČI, povest, broširana	.65		
ZENINI NASE KOPRNELE, (Rado Murnik), broširana	.30		
SLOVENSKI PISATELJI: FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana	1.25		
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00		
JOS. JUBČIČ, zbrani spisi, I. zv., vezan	1.75		
II. zv. vezan	1.50		
III. zv. vezan	1.50		
IV. zv. vezan	1.25		
V. zv. vezan	1.00		
VI. zv. vezan	1.00		
PESMI IN POEZIJE.			
BASNI, (Jean de la Fontaine, iz francosčine prevel I. Hribar) vezana	1.00		
MLADA POTA, (Oton Zupančič), pesmi, trda vezba	.75		
MODERNA FRANČOSKA LIRIKA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana	.90		
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba	.50		
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana	.90		
POHORSKE POTI, (Janke Glaser), broširana	.35		
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana	.45		
STO LET SLOVENSKE LIRIKE, od Vodnika do moderne, (C. Golar), vezana	1.20		
STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Mačhar), vezana	1.10		
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA, poezije, broširana	.65		
SOLNCE IN SENCE, (Ante Debeljak), broširana	.50		
SVOJEMU NARODU, Valentin Vodnik, broširana	.25		
ALZKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba	.50		
TREBOVLJE, (Tone Seličkar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana	.75		
TRISTIA EX SIBERIA, (Vojeslav Mole), vezana	1.25		
V ZARJE VIDOVE, (Oton Zupančič), pesnitve, broširana	.40		
IGRE			
ANPISA, (Leonid Andrejev), broširana	.50		
BENESKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana	.75		
CARLJEVA ZENITEV-TRIJE ZENINI, (F. S. Taučar), dve šalo-igri, enodejanske, broširana	.25		
DNEVNIK, veseloigra v 2 dejanjih	.30		
GAUDEAMUS, komedija v 4 dej.	.60		
GOSPA Z MORJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana	.60		
KASIJA, drama v 3 dejanjih	.75		
JULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana	.75		
MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana	.75		
NAVADEN CLOVEK, (Braa. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana	.35		
NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah), Igra v treh dejanjih, broširana	.35		
OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana	.75		
ROMANTICNE DUSE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana	.80		
ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS, drama s predigro v 3 dejanjih	.50		
SEN KRESNE NOČI, (Wm. Shakespeare), vezana	.75		
UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanske, broširana, 75c; vezana	1.00		
ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISL. UČNE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE.			
ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debata	.20		
ANGLEŠKO-SLOVENSKI BESEDNJAK, (Dr. J. F. Kern) ..	5.00		
DEMOKRATIZEM IN ZENSTVO, (Alojzija Stebi)	.10		
GOSPODARSKA GEOGRAFIJA, (Dr. V. Šarabon), vezana	1.25		
JUGOSLAVIJA, (A. Melik), zemljepisni pregled	1.00		
KATOLISKA CERKEV IN SOCIALIZEM	.25		
KDO UNICUJE PROIZVAJANJE V MALEM	.20		
KOMUNISTIČNI MANIFEST, (Karl Marks in Friderik Engels)	.20		
KRATKA SRBSKA GRAMATIKA, (Dr. Josip Menecelj)	.25		
KRATKA ZGODOVINA SLOVENCEV, HRVATOV IN SRBOV, (Matija Pire)	.40		
MISELNI RAZVOJ EVROPSKEGA ČLOVEŠTVA, (Fran Drtna), vezana	2.00		
MLEKARSTVO, s črticami e žvinnoreji s slikami	.75		
NARODNOSPODARSKI BESJJI	.25		
NAŠ JEZIK, (Dr. J. Glonar), vezana	.45		
NAŠ SADAŠNJI USTAVNI PODOLOZAJ	.75		
O KONSUMNIH DRUŠTVIH	.10		
O KULTURNEM POMENU SLOVENSKE REFORMACIJE, (Dr. I. Prijatelj), broširana	.40		
OSNUTEK SLOV. NAR. GOSPODARSTVA	.50		
POGLED V NOVI SVET	.70		
POLITIČNO ŽIVLJENJE SLOVENCEV, od 4. jan. 1797, do 6. jan. 1919 leta, (Dr. Dragotin Lončar), broširana 75c, vezana	1.00		
POSTREZBA BOLNIKOM, s slikami	.35		
PSIHICNE MOTNJE NA ALKOHOLSKI PODLAGI, (Ivan Robida), vezana	1.15		
RASTLINSTVO NAR. ALP, (F. Seidl)	.95		
RAZVOJ SOCIALIZMA od utopije do znanosti, (Friderik Engels, prevel M. Žagar)	.35		
REFORMACIJA IN SOC. BOJI SLOV. KMETOV, (Abditus) broširana	.45		
SLOVENSKO-ANGLEŠKA SLOVNICA, izdala SNPJ., 364 strani, vezana v platno	2.00		
SMEERNICE NOVEGA ŽIVLJENJA, (Dr. K. Ozvald), broširana	.50		
SPOLJUBEZEN-MATERINSTVO, (Prof. dr. Z. Zahor), trda vezba	.40		
SRBSKA POČETNICA, (J. T.) ..	.50		
SPRETNJA KUHARICA, broširana, \$1.00, vezana	1.25		
SVETOVNA VOJNA IN ODGOVORNOST SOCIALIZMA, E. K.), broširana	.50		
USTAVA, ruske socialistične fed. sovjetske republike	.10		
V NOVO DEZELO, (E. K.) broširana	.25		
VOLJA IN DEJANJE, (psihološka analiza)	.25		
ŠADRUZNA PRODAJALNA ALI KONSUM	.10		
ZAKON BIOGENEZE, (J. Howard Moore, prevel I. M.)	1.50		
ZA STARO PRAVDO, (Fran Erjavec)	.50		
ZBIRKA RUDARSKIH IN FIZIČNIH IZRAZOV, (J. Bezlaj)	.30		
ZDRAVJE, zdravstvena revija za pouk o zdravstvu in zdravljenju, letnik 1921, broširana \$1., trde vezana	1.50		
ZDRAVJE, jan., feb., mare, april in majska izdaja letnika 1922, vsaka po	.10		
ZGODOVINA SOCIALIZMA V SRBIJI (Fran Erjavec)	.25		

ZGODOVINA SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV, (Ant. Melik) trije zvezki, broširani, I. zv. 85c; II. zv. 75c; III. zv. 45c. Vsi trije zvezki 541 str. 2.25

RAZNO.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR,

letnik 1916, vezan	40
letnik 1917, vezan	50
letnik 1919, vezan	50
letnik 1920, vezan	65
letnik 1921, broširan	50
letnik 1922, vezan	75
letnik 1923, broširan	50
letnik 1923, vezan	75

CANKARJEVA SLIKA na dopisnicah, 2 za 5c. (Imame jih dvojne vrste.)

DEMOKRACIJA, (Cankarjeva številka) 10

KRES, revija, l. 1922, št. 9-10. 25

KRES, revija, l. 1922, št. 11-12. 25

KRES, kulturni mesečnik, l. 1923, št. 2-3-4 40

NAJNOVEJŠE INFORMACIJE O DOBAVI DRŽAVLJANSTVA ZEDINJENIH DRŽAV 40

O ZDRAVSTVENIH NALOGAH SOC. ZAVAROVANJA, (Dr. Demet. Bleiweis-Tratsniški) 10

PROLETAREC, vezani letniki, 1919, 1921 in 1922, vsaki 5.00

TRIJE LABODJE, ilustrirana revija 25

ANGLEŠKE KNJIGE.

ANARCHISM AND SOCIALISM, (Geo. Plechanoff), vezana 60

ANCIENT LOWLY, (C. Osborne Ward) dve knjige, 1313 strani, vezane 5.00

ANCIENT SOCIETY, (Lewis H. Morgan), vezana 1.50

BRASS CHECK, (Upton Sinclair). Slika korumpiranosti kapitalističnega žurnalizma, vezana 1.20

"DEBS, HIS AUTHORIZED LIFE AND LETTERS". (David Karsner), vezane v platno 1.20

END OF THE WORLD, (Dr. M. Wilhelm Meyer), vezana 60

EVOLUTION OF MAN, (Wilhelm Bölsche), vezana 60

EVOLUTION OF PROPERTY, (Paul Lafargue), vezana 60

FOOD AND MY NEIGHBOR, (Robert Blatchford), vezana 1.25

GOOSE-STEP, (Upton Sinclair). Študija ameriškega visokošolstva nad katerim imajo kontrolo privatni interesi, vezana 2.00

IMPERIAL WASHINGTON, (E. F. Pettigrew), knjiga, ki opisuje prehodno dobo iz demokracije v denarni imperializem v Zed. državah, 441 strani, trda vezba 1.25

JUNGLE, (Upton Sinclair) povest iz chicaskih klavnice 1.20

JIMMIE HIGGINS, (Upton Sinclair) 1.00

KARL MARX, biographical memoirs, (Wilhelm Liebknecht), vezana 60

KING COAL, (Upton Sinclair), povest iz zadnjega štrajka (1913) coloradskih premogarjev, trda vezba 1.20

LAW OF BIOGENESIS, (J. Howard Moore), vezana 60

LIFE AND DEATH, (Dr. E. Teichmann), vezana 60

OUTLINE OF HISTORY, (H. G. Wells), vezana, 1171 strani 5.00

PHYSICIAN IN THE HOUSE, (J. H. Greer, D. D.) Domači zdravnik, vezana 2.00

REPUBLIC OF PLATO, vezana 2.00

RIGHT TO BE LAZY, (Paul Lafargue), vezana 60

ROBERTS RULES OF ORDER, vezana 1.50

SAVAGE SURVIVALS, (J. Howard Moore), vezana 1.25

SCIENCE AND REVOLUTION, Ernest Unterman, vezana 60

SOCIAL REVOLUTION, (Karl Kautsky), vezana 60

STRUGGLE BETWEEN SCIENCE AND SUPERSTITION, (A. M. Lewis), vezana 60

THEY CALL ME CARPENTER, (Upton Sinclair), trda vezba 1.75

THE CRY FOR JUSTICE, (Upton Sinclair) vezana 2.00

THE DREAM OF DEBS, (Jack London) 10

THE PROFITS OF RELIGION. Razprava o izrabljanju ver za privatne interese 1.20

THE UNIVERSAL KINSHIP, (J. Howard Moore) 1.25

THROUGH THE RUSSIAN REVOLUTION, (Albert Rhys Williams), s slikami, 311 strani, vezana v platno 2.00

HUNDRED PER CENT (Upton Sinclair). Povest patrijota 1.20

VITAL PROBLEMS IN SOCIAL EVOLUTION, (A. M. Lewis), vezana 60

THOUGHTS OF A FOOL, (Evelyn Gladys), vezana 1.25

Naročilom priložite poštni ali ekspresni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahko pošljete poštne znamke.

Vse knjige pošiljam poštne preste. Klubom in čitalnicam, pri vseh večjih naročilih liberalen popust.

Vsa naročila naslevite na:

PROLETAREC

3639 W. 26th Street,

Chicago, Ill.

Odpomoč človeškemu trpljenju.

Bolezen je največje zlo. Že od zgodnjih časov je človek delal zdravila za odpomoč človeškemu trpljenju. Med prvimi praktikanti medicine so bili herbalisti, ki so poznali zdravilna svojstva rastlin. Zelišča so bila povečini rabljena v posušeni formi (angleška beseda "drug" prihaja iz nizozemske besede "droog", kar pomeni "suh"). Naravno je bilo, da so se medicinci med primitivnimi narodi zavili v nekako misterioznost in mnoge prvotne "zdravnike" so častili kot bogove. Bacchus, kralj asirski in pozneje grški bog, je baje prvi iznašel zdravila in vino. Grki so častili Apolona kot boga zdravilstva. Od tedaj so pretekla že tisočletja, toda rastlinsko kraljestvo je še vedno naš glavni vir zdravil. Isto daje vse zmesi pri Trinerjevem zdravilno grenkem vinu, ki je najbolj zanesljivo zdravilo v slučajih želodčnih neredov kot na primer: slab tek, zaprtje, glavobol, nervoznost ali splošna pobitost. Gospa J. A. Hughes iz Clevelanda, O., nam piše 25. jan. 1924: "Poskusila sem eno steklenico Trinerjevega zdravilno grenkega vina in pronašla sem, da je isto edino, ki mi pomaga in mi stori dobro." Če

istega morda nima vaš lekarnar ali trgovec z zdravili, potem pišite na Joseph Triner Company, Chicago, Ill.

Koliko članov sem pridobil zadnji mesec za socialistični klub J. S. Z.?

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoračnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvaških ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvaških rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna pestrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplem priporočam.